

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

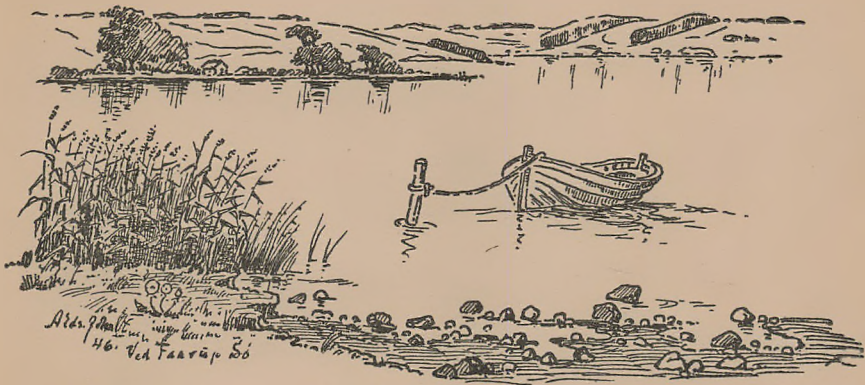
Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JELLING-SAMFUNDET

1951

AARSSKRIFT
FOR
JELLING-SAMFUNDET

1951

Det kommendes leg på vor tærskel.

Tale til Jelling Seminariums dimittender 13. juni 1951.

I går, da dr. Lomholt blev begravet på Jelling Kirkegård, legede nogle børn på festpladsen uden for kirkegårdsdiget. De spillede bold og var optaget af deres, mens sorgfølelse og deltagelse over for sorgen samlede begravelsesfølget få meter fra dem.

Sorgløshed og sorg. Liv og død.

Sådan får vi undertiden de store modsætninger i tilværelsen ind på livet.

For mig kastede situationen på kirkegården lys over en linie i Poul la Cours digtsamling »Mellem Bark og Ved«: Det kommende leger på vor tærskel.

Da det er la Cour, der har formet linien, kan man roligt gå ud fra, at han mener noget mere med den end blot det banale, at tiderne skifter.

Mener han mon så det, jeg kom til at tænke på under børnenes leg, mens kisten blev sat ned i graven — at det er graven, der for os er det kommende? Den er jo nemlig det sikkert kommende. Du leger i dag, men for din dør leger noget andet, noget kommende, det sikre: at du skal dø.

Måske ligger den tanke også i la Cours ord. Ordene hørt på den måde bliver da i slægt med tanken om, at det egentlige ved at leve er dette at skulle dø. Eller som nogen kan sige det: Døden er det egentlige liv. Jeg har kendt en gammel mand, der på sit dødsleje til det sidste lå og sang salmer. For ham var der ingen tvivl om, at det egentlige ved livet begynder med døden.

Sådan var det også for den danske digter, der stod på den protestantiske kirkegård i Rom, ved Hauchs og Shelleys grave. Derinde på kirkegården var der stilhed. Udenfor larmede sporvognene. Der råbte gadesælgerne. Men for ham blev det til, at

herinde er døden livet,
og livet derude en larmende død.

Nu vil jeg gerne til afsked hilse vore bortdragende lærere gennem Poul la Cours ord, og jeg har nævnet det med jordefærden og børnene først — blot for at værne la Cour imod, at hans ord skulle blive hørt alene i der snævre betydning, i hvilken jeg i dag vil anvende dem over for Dem.

I dag og over for Dem vil jeg bede Dem være med til at lægge noget andet konkret og aktuelt ind i ordene.

Kate Fleron har efter en rejse øst på sagt nogle ord om sit tilhørsforhold til vesteuropæisk kultur.

Der er et tilhørsforhold, der leger uden for Deres dør. Det er Deres tilhørsforhold til den danske folkeskole.

»Det kommende leger uden for din dør«. Det er noget levende, dette kommende. Det er uden for døren, som De måske føler lukket endnu. Men en flok børn kan lege på ens trappesten, og lukker man så døren op, kan de myldre ind omkring benene på en og lege videre der, mens man selv står midt i legen, omgivet af den. Således er det med Deres kommende tilhørsforhold til folkeskolen. Det er et levende forhold, som døren skal lukkes op for, og så er man midt i det. Det ytrer sig som liv omkring en, det rører ved en, det angår meget nært ens tilværelse — man er midt i et levende tilhørsforhold.

Vore seminarier står også i et tilhørsforhold til folkeskolen. De er jo simpelt hen til for folkeskolens skyld.

Tydeligt udtrykkes det i den gældende seminarielov, at seminariernes undervisning »skal være præget af de krav, elevernes fremtidige gerning som lærere stiller til dem.« Først efter at dette er sagt, kommer lovens tale om tilegnelse af kundskaber og færdigheder. »Desuden skal den (seminarieundervisningen) meddele dem kundskaber og færdigheder . . .«, hedder det her.

Dette »desuden« er vigtigt. Det siger noget om, hvad der er det vigtigste. Det er det første — nemlig tilhørsforholdet til skolen. De bestemmelser, der har gyldighed i folkeskolens arbejde, har tilbagevirkende gyldighed i seminariets arbejde.

Uden for Deres dør leger der altså nu et tilhørsforhold til den danske folkeskole. De er frit stillet, om De vil lukke døren op for det eller ej. Lukker De ikke døren op, det vil sige: vil De ikke være med i legen ved at underkaste Dem

dens regler, de bestemmelser, der gælder for folkeskolens arbejde, må De endelig vælge et andet arbejde end lærergeringen i folkeskolen.

Men der kan være noget stærkt dragende i tilhørsforholdet til folkeskolen. Det kan for eksempel møde en i folkeskolebestemmelsernes tale om evneudvikling. Evneudviklingen er noget væsentligt i arbejdet med børnene, siger bestemmelserne. Som der i seminarieloven er et »desuden«, der uden at undervurdere kundskabstilegnelsen sætter den på plads, har vi i bestemmelserne for målet med folkeskolens undervisning et »foruden«, der gør det samme. »Foruden at være kundskabsmeddelende,« hedder det her, »bør skolen udvikle og styrke børnenes sans for etiske og kristelige værdier . . .«

Her gælder inden for folkeskolens tilhørsområde en vurdering af evner og evneudvikling, der langt fra har sejret endnu iblandt os.

Det er vist ikke for meget sagt, at denne vurdering her til lands stammer fra Kold.

I sin afhandling »Om Børneskolen« taler Kold om det vigtige i, at der bliver draget omsorg for udviklingen af børnenes åndsevner. »Åndsevne« betyder hos Kold evne til at modtage det, der stammer fra ånd, evne til at lade sig påvirke af ånd. Ordet tager altså hos ham slet ikke sigte på den brøkdæl af menneskeevner, som vi kalder de intellektuelle evner. Det er et u-psykologisk ord, for i psykologisystemerne er der ikke rigtig plads til begrebet ånd. Psykologien taler blot om milieu, hvor Kold taler om ånd.

Folkeskolen giver os i sine nugældende krav til os anvisning på at følge Kold. Folkeskolens officielle bestemmelser giver børnenes forældre ret til at kræve af os, af lærerne, af skolekommissionerne, af alle inden for tilhørsforholdet, at vi i vore bestræbelser i arbejdet med børnene vil sætte det forrest, som selve de gældende regler i tilhørsforholdet sætter forrest.

Ja, men dette er jo krævende og svært. Hvordan skal jeg, der etisk svigter gang på gang, udvikle børnenes etiske sans? Hvordan skal jeg, der måske er lunken over for kirken, udvikle børnenes sans for kristelige værdier? En kristendom, der lever uden om kirken kan jo da i den forbindelse kun blive en løjerlighed.

Begribeligvis: hvis man i selvgodhed eller selvtilstrækkelighed blot følger, hvad man kalder sit eget behov her, og ikke skolens behov, holder sig bort fra menighedens fællesskab og fra det folkelige fællesskab, er det klart, at man ikke gør fyldest inden for tilhørsforholdet.

Men der er noget mærkeligt på spil her. Netop ved at leve med i folkeligt fællesskab og i menighedens fællesskab kan der udefra til os komme hjælp, så sangene, vi synger i skolen, bliver mere end vore sange, og ordene, vi bruger i skolen, bliver til noget stærkere end vore egne ord. Det, der i tilhørsforholdet kan se ud som strenge krav, kan forvandles til gode gaver. Det, der er afmægtigt i os, kan ved lydig tjeneste inden for tilhørsforholdet blive til støtte og hjælp for andre. Det, der er mørkt i os, kan ved noget, der inden for fællesskabet kommer til os udefra -- Kold kaldte det ånd -- komme til gennem os at lyse for andre, bedst og mest måske, når vi ikke selv ved af det.

Måske er det noget af det, Poul la Cour taler om i linierne:

Der er i os et lys, som alting tåler

Der er spændt vinger til vor hæl.

Dette lys er i hvert fald ikke det lille fænomen, som vi kalder »vor« forstand. Det er et lys, som vi får fra andre, ved at leve med andre, ved at eksistere i det tilhørsforhold, som er blevet vort.

Træd så ud af den selvgodhedens og selvtilstrækkelighedens isolation, som i vor tid truer med at slå os alle ihjel. Gå i gang med at kludre med kravene i skolen -- selv om ingen af os nogen sinde hører op med at være kludermikler her. Oplev det mærkelige, at hårde krav kan forvandle sig til gode gaver. Lad det, der gennem Dem kan lyse for andre, komme til Dem fra andre. Måske bliver det til lys, som alting tåler.

Til lykke med, at De nu er lærere af navn. Bliv det af gavn ved at lukke op for alt det i skolens tilhørsforhold kommende, der leger lige uden for Deres dør.

Jens Futtrup.

Jørgen Hinrich Trahn

f. 1817 i Kleinensee, d. 1893 i Skaarup.

J. H. Trahn blev lærer ved Jelling Seminarium ved dets oprettelse i 1841 og virkede her i 9 år, hvorefter han forflyttedes til seminariet i Skaarup. Skønt det er over 100 år siden Trahn virkede i Jelling, er der endnu elever af ham, som kan fortælle om ham. En af disse, inspektør H. Jepsen, der selv har været seminarielærer og senere censor ved lærereksamen, fortæller her om Trahn som lærer i Skaarup.

Inspektør Jepsen nævner det ejendommelige, at man i Jelling ansatte en lærer, der havde tysk som modersmål, dette hænger sammen med seminariets særlige opgave: at uddanne lærere til slesvigske skoler.

Når gamle elever fra Skaarup seminarium i længst forsvundne dage mødtes i festligt lag, var det en yndet sport at holde et lille pædagogisk foredrag på Trahns sprog: Pestanefedær-lozzi var født i den lille by Zürich, blev en stor pædagog-dærtil . . . « Ditmarsken blev til Dit-omdær-marsken. En begivenhed, der fandt sted, da jeg blev optaget på seminariet, var også et emne, der blev omtalt og gav anledning til morskab. Ved optagelsen diklerede Trahn regneopgaverne. En af dem hed: » $3\frac{3}{4}$ pund-nefedær-koster . . . « En aspirant, der ikke kendte det trahnske sprog, troede at nefedær måtte være en vare og tog derfor ordet med. Han blev meget ulykkelig, da vi forklarede ham sagen, og frygtede det værste, sæt at Trahn vilde opfatte det som en næsvished. Der skete intet, den unge mand blev optaget.

Når vi ved vore sammenkomster morede os over Trahns sprog, må udenforstående let få det indtryk, at Trahn var en komisk figur og intet andet, således var det aldeles ikke. I seminariets festskrift 1903 i anledning af dets hundredeårs-jubilæum findes følgende karakteristik af Trahn: »Lærer Trahn var en god støtte for seminariet; han underviste i metode-

lære, aritmetik, naturlære, gymnastik og flere andre fag, og ved at lede organistskolen, hvor seminarieelevernes øvelser i praktisk skolegerning for en del foregik, havde han også betydelig indflydelse på denne væsentlige del af seminarieuddannelsen, da han var i besiddelse af en sjælden evne til at tale med og undervise småbørn. Senere (1854) overtog han undervisningen i regning, og Trahns dygtighed som regnelærer nævnes stadig med ros.«

Denne omtale af Trahns lærervirksomhed går langt tilbage i tiden; men den havde også absolut gyldighed de år (1885-88), da jeg var elev på seminariet. Hans fag var i min tid metodelære (pædagogik), småbørnsundervisning og regning.

Hans ejendommelige sprog skyldes formodentlig, at hans modersmål var tysk, og at de indskudte meningsløse ord har været en slags hvilelyde, når han søgte efter et dansk ord; vi kender jo eksempler fra uøvede talere, der indskyder rigeligt med »og, øh og hm.«

Mærkeligt er det egentlig, at Trahn, hvis modersmål var tysk, blev knyttet til det nyoprettede Jelling seminarium (1841), der netop skulde være en modvægt mod det tysksprogede seminarium i Tønder; men den gang var sproget ikke et udtryk for sindelaget. Trahn var en god dansk mand, hvad vi ofte fik lejlighed til at erfare. I 1850 blev han knyttet til Skaarup seminarium, hvor han virkede, indtil han i 1891 tog sin afsked.

At give en karakteristik af Trahn som menneske har sine vanskeligheder, da afstanden mellem lærer og elev den gang var langt større end nu. Når en af vore lærere henvendte sig til os udenfor skolebygningen, stod vi ikke med hænderne dybt begravede i bukselommerne og med hatten på hovedet, nej vi tog pænt hatten af.

Den eneste forbindelse, vi havde med dem, var egentlig kun i undervisningstimerne, og dog dannede Trahn i nogen grad en undtagelse, idet han fulgte elevernes færden, og det hændte, at han tog anledning til i enrum at tale med en elev, der var ved at skeje lidt ud, og jeg tror også, at det var Trahn vi søgte, når vi trængte til råd og vejledning i rent personlige spørgsmål.

Det var i året 1885, jeg blev optaget i seminariets 1. klasse, jeg mindes Trahn som en høj, ret mager mand med markerede ansigtstræk og kraftigt, hvidt hår. Han blev min lærer i

regning gennem de tre år og tillige min lærer i pædagogik. Efter så mange års forløb er enkelthederne forsvundet, kun helhedsudtrykket er bevaret. Han var en ualmindelig dygtig regnelærer, der havde en sjælden evne til ved analysen af en sammensat opgave at lede os ind på det punkt, hvor opgaven skulde angribes. Resultatet af hans undervisning blev da også, at selv elever, der havde mindre gode anlæg for regning, opnåede hæderlige resultater.

I hans omtale af de store kanoner indenfor opdragelsens område, mindes jeg hans omhyggelige gennemgang af dens ledende ideer sat i relation til ikke alene den tids undervisningsformer, men også til nutidens. Hvis der den gang havde været mere fortrolighed mellem lærer og elev, kunde hans timer have givet anledning til frugtbar diskussion; men dertil var afstanden for stor mellem parterne.

Da jeg for ca. 15 år siden stod over for bygning i Blankenburg, hvor Frøhel oprettede sin børnehaven, gik mine tanker til Trahns omtale af Frøbels gerning som børneven og pædagog. Efter så mange års forløb levede mindet om Trahn endnu i mit sind.

Til seminariet var knyttet en pøgeskole, hvor vi under Trahns vejledning fik vor uddannelse i småbørns-undervisning. Det var egentlig her, vi rigtig lærte Trahn at kende; han havde en sjælden evne til at tale med småbørn.

Jeg mindes hans timer i bibelhistorie, hvor kunde han finde jævne og naturlige ord, og hvor kunde han få de små til at lytte. Også hans timer i regnekunstens begyndelsesgrunde var fortrinlige, det blev som en leg for børnene, og dog havde man den gang ikke de utallige anskuelsesmidler, som senere er fremkommet, og som ofte kræver et indgående forhåndstudium; nej man havde kun de ti fingre, der forøvrigt havde den fordel at være enkle, og at man altid havde dem ved hånden.

Hvor kunde Trahns øjne blive milde og deltagende, når han trøstede et lille bedrøvet barn. Jeg har set ham tage en lille bedrøvet pige op på sit knæ og snakke fortroligt med hende, indtil smilet brød frem mellem tårerne. Børnene kom til ham med deres sorger og glæder. Jeg mindes en pige fra 1. klasse, der kom glædesstrålende hen til Trahn. Kan du gætte, hvad jeg har fået i nat? Nej det kan jeg vist ikke. Jeg

har fået en lille søster. Så er du da glad? Ja, men mor er syg og ligger i sengen. Vil du ikke gerne putte dig til mor, når hun ligger i sengen. Jo. Ja, men så kan du da nok forstå, at din lille søster også gerne vil det, så mor er nød til at blive i sengen nogle dage.

Det er kun småting, men jeg synes, de giver et indtryk af mennesket Trahn.

Nogen festlig afslutning efter endt eksamen havde vi ikke. Ikke engang en afskedsvit hos alle lærere var almindelig. Jeg var dog i hvert fald hos Trahn, hans afskedsord til mig lød: »Farvel Jepsen, og Vor Herre være Dem — dertil.« For udenforstående lyder det komisk, men ikke for mig, det var Trahns udtryksform.

Mit sind var fyldt med taknemmelighed og respekt for den gamle mand, der havde været min lærer i tre gode år på Skårup seminarium.

H. Jepsen.

Søren Listoe.

Paa Fodstykket af den Talerstol, som i 1915 blev rejst paa Pladsen ved den sydlige Kongehøj, lod Seminarieførstander Skat-Rørdam indhugge Navnet Søren Listoe, i Erkendelse af, at Bæreren af dette Navn, som paa mange Maader havde Tilknytning til Jelling, ogsaa havde gjort sig fortjent til i kommende Tider at mindes paa dette Sted.

I 1951, efter Genrejsningen af Bauta-Viet ved Højene, flyttedes Talerstolen ned i Seminariehaven. Navnet Listoe kom da til, mejslet i Sten, at staa paa Seminariets Grund, netop her, hvor han havde henlevet en Del af sin Barndomstid.

Det vil derfor være naturligt, at Seminariets Arkiv rummer nogle Mindeord om denne Mand, hvis Livsskæbne kom til at forme sig paa højst usædvanlig Maade, og som, samtidig med at han i hele sin Færd gjorde sit Fædreland Ære, steds med den største Trofasthed bevarede Minderne fra sin Barndomsby og fra det Hjem, hvorfra han i en ung Alder drog ud i den store Verden.

Her skal da gives en kortfattet Skildring af Listoes Levnedsløb og hans Personlighed af en, som paa hans ældre Dage lærte ham nøje at kende og kom til at højagte ham og holde af ham.

Da H. J. M. Svendsen i 1856 flyttede fra Ringkøbing til Jelling for at overtage Embedet her som Præst og Seminarieforstander, medbragte han en lille 10-aarig Plejesøn ved Navn Søren Listoe. Denne var altsaa født 1846. Om Drengens Barndom i Jelling vides intet særligt at berette; men at det har været en lykkelig Tid for ham, fremgaar klart af den Taknemlighed og Hengivenhed overfor Barndomshjemmet, og ganske særlig over for sin Plejefar, som han bevarede hele sit Liv igennem.

Som 17-aarig rejste Listoe 1863 til Amerika, og fra nu af formede hele hans Liv sig som et Eventyr. Som ganske ung deltog han i en Række Ekspeditioner og Skærmydsler mod Indianerne, som han senere skildrede i sin Bog »Fra Krigen og fra Grænsen«. Som Kammerat havde han her den berømte Eventyrer og Bøffeljæger Buffalo Bill, hvis Navn blev kendt over det meste af Verden, da han oprettede et fantastisk Cirkus, »Wild West«, som han drog Verden rundt med. Mange Aar efter, da Listoe var Generalkonsul i Rotterdam, kom Buffalo Bill med sit Cirkus til denne By, og under Opholdet her overværede Listoe Forestillingerne fra den »Kongeloge«, som Bill havde indrettet i Cirkus til Ære for sin Ungdomsven og Kampfælle.

Listoes Løbebane var i store Træk følgende: Redaktør af et Blad i Minneapolis, Forfatter af flere Bøger, Oberst i den amerikanske Hær, Parlamentsmedlem i Staten Minnesota, Landmand og Ejer af Godset »Islington« i Virginia, og endelig udsendt amerikansk Generalkonsul i Rotterdam i 23 Aar, i hvilken Egenskab han formidlede en stor Del af den stor-slaaede amerikanske Hjelpeaktion til det under den første Verdenskrig krigshærgede Belgien.

Han havde samtidig Boliger baade i Rotterdam, Washington og paa »Islington«, hvilken Gaard han dog nu overdrog til en Søn. 70 Gange i sit Liv krydsede han Atlanten.

Efter den første Verdenskrig nedlagde Listoe sit Embede i Rotterdam. Under Fredsforhandlingerne i Versailles var han en Tid til Stede i denne By, vistnok tilkaldt som Raadgiver

i visse specielle Spørgsmaal, og her hørte han med Forbavselse og Harme, at Danmark havde afslaaet de sejrende Magters Tilbud til vort Land om straks at besætte hele Sønderjylland og tage denne os frarøvede Landsdel i Besiddelse.

Det var ved den Tid, 1918—19, at han, efter de mange Aars Fraværelse, atter fandt Vej til Jelling, hvor der endnu levede enkelte af hans Barndomsvenner, Seminarielærer Marius Sørensen, fhv. Proprietær Ebbe Boye o. fl., og i den følgende halve Snes Aar, Resten af hans Liv, var han nu en hyppig Gæst her. Undertiden opholdt han sig her i Maaneder, boende paa Kroen eller hos private, en enkelt Gang et helt Aar, boende sammen med en Datter i Præstegaarden, hvor han havde lejet nogle Værelser. Saa forsvandt han af og til en Tid, levede i København eller Rotterdam eller tog et Trip »over Dammen«, for saa igen pludselig at dukke op i Jelling. En Juleaften f. Eks., da vi traadte i Kirken til Julegudstjernen, sad han ganske uventet der, syngende de gamle Jule-salmer. Han maatte over for i den gamle Kirke at mindes sin Barndoms Jul og »Gammelfar Svendsen«, som han kaldte sin Plejefar.

Sin store Interesse for og Kærlighed til Jelling lagde Oberst Listoe ogsaa paa anden Maade for Dagen. Engang skænkede han et ret stort Beløb til Istandsættelsen af Trapperne paa Kongehøjene, og ved Rejsningen af Talerstolen havde han sendt en anselig Gave til dette Formaal. Det er derfor med Rette, at Ordet donator, Giver, er føjet til hans Navn paa Talerstolens Sokkel. Da han brød op fra Rotterdam, skænkede han sin Samling af dansk folkelig Litteratur til Seminariets Bibliotek. Hvert enkelt Bind blev forsynet med en kort Redegørelse for, hvor Bogen stammer fra, og derefter indlemmet i Bogsamlingen.

I 1925 skulde der i Søndermarken ved København rejses en Mindehal for »dem, der drog hjemmefra«, Udlandsdanskernes. Det var særlig Dansk-Amerikanerne, der tænkte paa, og Oberst Listoe var her, sammen med sin Ven og Navnebroder, Storforretningsmanden Søren Hejberg, Chicago, de drivende Kræfter. Pengene til Mindehallen kom ind ved, at hver Dansk-Amerikaner, som ønskede at være med, kunde sende een Dollar. Da det indkomne Beløb ikke paa langt nær slog til, lagde de to Søren'er selv Resten af Pengene paa

Bordet. Som amerikansk Embedsmand maatte Listoe ikke modtage Ordener; men ved sin Afgang som Generalkonsul dekoreredes han med Kommandørkorset af den nederlandske Oranien-Nassau-Orden og derefter med Ridderkorset af Dannebrog.

Søren Listoe var en Gentleman, en fin og elskelig Personlighed, som under hele sit Livs mangfoldige og mærkelige Omskiftelser bevarede sin sande og naturlige Menneskelighed. Ja, han »bevarede det barnlige Skær til det sidste«; derfor fik han ogsaa, som Welhaven siger, »Glorien over sin Kiste«. Hans Eftermæle bliver holdt i Ære af alle, som har kendt ham.

Han døde sidst i Tyverne, 82 Aar gammel, paa en Rejse i de vestlige Fristater og blev stedet til Hvile ved sin forlængst afdøde Hustrus Side i U.S.A.

Jelling i September 1951.

J. H. Vernersen.

Lysebu.

Lysebu er et studiehjem for danske, oprettet af Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde, beliggende paa et fjeld lidt uden for Oslo, en halv times kørsel med den elektriske bane (»trikken») fra Nationalteatret, Oslos kulturelle midtpunkt, hvor ogsaa universitetet ligger.

Lysebu er bygget som en norsk bondegård og ejedes tidligere af skibsreder Klavenes som en slags »jagthytte.« Kort før krigen sluttede, blev der i Oslo dannet en komite af »danskehjælpens« tillidsmænd. Det var denne komite, der kort efter krigens slutning satte en folkeindsamling i gang med det formål at oprette et takkefond som udtryk for taknemlighed over gavepakkerne fra Danmark. For det indsamlede beløb købte komiteen Lysebu af skibsreder Klavenes, der som sit bidrag til indsamlingen afstod ejendommen til en sum, der lå langt under salgsværdien, og den 6. september 1947 blev den overdraget til Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde, efter at den af komiteen var blevet delvis ombygget og indrettet til opholdssted for studerende.

Overdragelsen skete ved et gavebrev, hvori komiteen blandt andet udtalte følgende: »Det norske folk føler en dyp trang til å vise sin takknemlighet mot Danmark for al den hjelp som det ga os i krigsårene. Offerviljen og brorskapet hos danskene reddet mangfoldige nordmenns liv og holdt motet oppe i fengslene, konsentrasjonsleirene, i hjem og i skole. I den tid da sult og sorg knuget norske hjem, kom gavepakene i hundre tusener. Det ble en umåtelig værdifull hjelp for folkehelsen og ikke minst for barnas helse. Ca. 80,000 skolebarn fikk hver dag danskesuppe på skolene. Hjelpen fra Danmark følte vi i disse årene som en trøst og et lys i mørke. Moralsk sett hadde den også stor betydning og var en god styrke for motstandsånden. Etter krigen har vi her i Norge ønsket å gi uttrykk for vår takknemlighet i form av en gave i samme levende ånd, som den danskehjelpen viste. En folkeinnsamling blant de mange tusen, som har nydt godt av hjelpen fra Danmark ga på få uker en sum på ca. 742,000 kr.«

For denne sum blev altså Lysebu kjøbt og omdannet til et studiehjem med pejsestue, bibliotek, selskabslokaler, badstue, moderne kjøkken og 30 værelser for studerende, alle godt møblerede med smagfulde møbler i gammel norsk bondestil. Det er fru Gudrun Collett og andre af de fineste kræfter inden for norsk indendørsarkitektur, der har æren for bohavet, mens det var rådhusarkitekt Magnus Poulsson, der forestod ombygningen og restaureringen af bygningerne. Der tiltrængtes nemlig også en ret grundig restaurering, ikke fordi skibsreder Klavenes havde forsømt at vedligeholde sin ejendom, men fordi den i ret lang tid havde været beslaglagt af den tyske værnemagt, der som bekendt ikke plejede at skåne de steder, hvor den opholdt sig. Restaurering og ombygning blev derfor en dyr historie, og selv om der ved indsamlingen var indkommen mange penge, vilde det ikke i det lange løb slå til til hjemmets daglige drift. Det var grunden til, at man besluttede at overdrage Lysebu til Fondet for Dansk--Norsk Samarbejde. Herom hedder det videre i gavebrevet:

»Ved dette gavebrev med vedlagt skjøte på eiendommen Lysebu overgir innsamlingskomiteen eiendommen med alle rettigheter og herligheter og med innho og utstyr til Fondet for Dansk-Norsk Samarbeid. Giverne ønsker uttrykkelig, at de verdier, som eiendommen representerer, alltid må tjene

sitt rette formål som gave til det danske folket — til minne om dansk brorskapsånd i krigsårene. Med takknemlighetsgaven fra det norske folket følger ønsket og håpet om, at Lysebo altid må være et levende centrum for dansk-norsk samkjensle.«

Der var enkelte aviser, der ved Lysebus åbning skrev, at Lysebu skulde drives for renterne af de penge, der indkom under krigen ved salg af de gavepakker, der fra Danmark blev sendt til Norge. Dette er altså en misforståelse. Gavepakkerne fra Danmark blev ikke solgt, men foræret bort efter komiteens skøn. Ad den vej indkom ingen penge; og Lysebu drives ikke for gavepakkepenge, men for renterne af de midler der ejes af det dansk-norske fond, der ejer ca. 16 millioner kr., en kapital, der tilvejebragtes under krigen ved illegalt salg af dansk sukker i Norge. Tyskerne havde forbudt eksport af dansk sukker til Norge. Hvad der af dansk sukker kunde anvendes til eksport, skulde ikke til Norge, men til Tyskland. Ikke desto mindre kom der store mængder af dansk sukker til Norge, idet den danske regering opkøbte sukkeret her i landet, anbragte det i sandsynligt udseende kasser og fik det på en eller anden måde lirket med, når der fra Danmark afsendtes tyske ammunitionstransporter til Norge. Det blev således tyskerne selv, der transporterede sukkeret til Norge, ganske vist i den tro, at det var krudt og patroner eller lignende til brug for værnemagten. I Norge blev sukkeret solgt af de norske myndigheder, og derved opsamledes i løbet af besættelsestiden en kapital på ca. 18 mill. kr., som Norge efter befrielsen ønskede at tilbagebetale til Danmark. Men da det danske ministerium (befrielsesministeriet Buhl) ikke ønskede en sådan tilbagebetaling, blev pengene på norsk initiativ anvendt til et fond, der nu har navnet Fondet for Dansk-Norsk Samarbejde. Og en af de måder, hvorpå Fondet støtter dansk-norsk samarbejde, er netop ved at betale omkostningerne ved driften af Lysebu.

Den drivende kraft i hele dette arbejde er, og har fra første begyndelse været fru Borghild Hammerich, hvis mand, admiral Hammerich, omkom i slutningen af krigen under bombardementet af Shellhuset. Det var fru Hammerich, der var sjælen i »danskehjelpen« til Norge, gavepakkekomiteens førende og initiativtagende leder, og formand for den folke-

indsamling i Norge, der skaffede midler til købet og restaureringen af Lysebu, ligesom det også var hende, der forestod både købet og restaureringen og satte fart i arbejdet, så Lysebu kunde modtage sine første »stipendiater« allerede i efteråret 1947. Så meget betød fru Hammerich i denne sammenhæng, at man spørger sig selv, om det uden hende overhovedet var blevet til noget. Som teaterhistoriker Robert Neiiendam udtalte engang i efteråret på Lysebu: Hvis en langsommelig kommission skulde have arbejdet med dette, vilde det have taget syv lange og syv brede, inden det overhovedet blev bestemt at købe Lysebu, og dernæst syv lange og syv brede, inden det blev bestemt hvordan det skulle indrettes o. s. v., og hvem ved, om der overhovedet var nået et resultat endnu? Deri har Neiiendam sikkert ikke ganske uret. Kommissioner og komiteer plejer almindeligvis at arbejde langsomt, men fru Hammerich arbejder hurtigt, og hun har forstået også at få de kommissioner og komiteer, hun har arbejdet med, til at arbejde hurtigt og beslutsomt, således at det først og fremmest er hende, der har æren for, at Lysebu er, hvad det er i dag.

Det var derfor naturligt, at det blev fru Hammerich, der valgtes til det dansk-norske fonds generalsekretær og i dag står som den egentlige værtinde ikke alene for Lysebu, men også for det nyoprettede tilsvarende norske studiehjem i Danmark, Schæfergaarden paa Ermelundsvej i Charlottenlund.

Lysebu ligger som allerede nævnt på et fjeld en ti minutters gang fra Voksenkollen station på Holmenkollenbanen. Det er bygget som en norsk bondegård, bestående af flere træhuse omkring en åben plads, som man sædvanligvis kalder tunet, hvorfra der er udsigt over Sørkedalen til de fjerne fjeldtoppe i baggrunden, Gaustad og Norefjell.

Der kan bo op til 30 stipendiater på Lysebu, men det gennemsnitlige tal er ca. 20. Nogle er der blot en måned, andre to eller tre måneder ad gangen. Man må for at komme i betragtning indgive ansøgning derom til Fondets generalsekretær, der udtager de heldige efter samråd med Fondets bestyrelse, der er sammensat af repræsentanter for de forskellige erhvervsgrupper, således at hver gruppe har sin repræsentant. Bestyrelsen består af 14 medlemmer, udpeget af den danske og norske regering. De af den danske regering ud-

pegede medlemmer var: fhv. statsminister Hans Hedtoft (for arbejderne), direktør H. P. Christensen (for erhvervene), kirkeminister Hermansen (for kirken), dr. phil. Poul Nørlund (for kunsten), magister Jens Rosenkjær (for skolerne), professor Jens Nørregaard (for videnskaben).

Der er således lagt vægt på, at der fra alle erhvervsgrupper og samfundslag kommer stipendiater til Lysebu. Undertegnede var så heldig at være stipendiat på Lysebu i tiden fra 15. august til 30. november. Og der var i den periode stipendiater fra alle grupper i vort folk og med alle mulige forskelligartede interesser. Der var en skuespiller og teaterhistoriker, en sognepræst fra hovedstaden, en seminarieforsstander fra Jylland, en sognepræst fra Fyn, en billedhugger, en snedker, to politibetjente, en landsbylærer fra Bornholm, en lektor, tre musikstuderende, en frimenighedspræst, en tømrer, en redaktør, en gymnastik- og terrænsportsmand, en folkeferiekontorist, en kunststrikkerske, to romanforfattere, en filmsforfatter, to tegnere, en novelleforfatter, en læge og mange andre.

Nogle af os holdt os for det meste indelukkede på vore hybler for at læse og skrive, en for at slås med Grundtvig, en anden for at slås med Søren Kierkegaard, en tredje for at skrive en bog om de gensidige påvirkninger mellem dansk og norsk i det 19. århundrede. Men mange var næsten daglig på farten til og fra Oslo og omegn for at knytte forbindelse med nordmænd af samme fag og interesse som de selv. Men ved måltiderne sås vi i regelen alle, og ikke mindst ved aftenteen i pejsestuen og biblioteket, hvor der gerne foregik en livlig tankeudveksling, der ikke blev mindre livlig af, at forsamlingen var så broget sammensat. Det hændte, at det blev ud på de små timer, inden vi slukkede ilden i pejsen og gik i seng.

Fra deres samkvem med nordmændene var det især skole- og gymnastikfolkene, der havde noget at fortælle ved middagsbordet eller om aftenen ved kaminilden. En Ollerup-uddannet gymnastikexpert var overrasket over, så meget der var at lære af nordmændene på gymnastikkens område, og en jydsk lektor havde næsten daglig, når han vendte hjem fra et af sine talrige skolebesøg i Oslo, nye og interessante ting at fortælle. Der synes på disse to områder at foregå interessante nybrud for tiden i Norge.

Der er ikke plads til her at komme ind på enkeltheder. Men til slut må jeg nævne en ting, der blev af stor værdi, især for dem af os, som var der længst, det indbyrdes kammeratskab. Forholdene fører med sig, at der af sig selv opstår et vældig godt kammeratskab mellem stipendiaterne, der — i hvert fald i min tid — så godt som alle var dus. Folk, der ellers aldrig får lejlighed til at mødes, mødes her. Man lærer helt andre mennesker at kende end dem, man omgås til daglig. Den første tid efter at et nyt hold er rykket ind, ser man ganske vist hinanden lidt an. Men en skønne dag sidder man over for en ny og ukendt ved middagsbordet, og pludselig eksploderer det spørgsmål ud af munden på en, inden man får tænkt sig om: »Hvad er du egentlig for en fyr?« Den anden ser i første øjeblik lidt betuttet ud, ved ikke rigtig, hvordan han skal tage det, men bestemmer sig til at lægge kortene på bordet og fortæller sin livshistorie. En kvindelig lyriker, der var en af dem, vi blev dus med på Lysebu, skrev engang et digt: »Man går og gemmer sig«. Og det er vist rigtig, det gør vi tit, undtagen for dem, der står en allernærmest. Men på Lysebu var vi allesammen i den grad bleven sat på lige fod, at det egentlig efterhånden blev ganske naturligt at sige: »Hvad er du egentlig for en fyr«. Der er jo ingen grund til at gemme sig; der er jo alligevel ingen af os, der har noget i baghånden, som kan tage vejret fra de andre. Og selv om vi havde, var der så noget ved det? Er det ikke meget mere i overensstemmelse med livets mening simpelt hen at lukke sig op og snakke om tingene.

Herom skrev en af mine medstipendiat: »Lysebu knytter bånd mellem Danmark og Norge. Men måske ikke mindst mellem danske indbyrdes. Vi drøftede netop ved frokosten i dag, hvor vanskeligt det er alene i et land som Danmark at forstå hinandens ord, hinandens måde at tænke på. Der går lang tid, før man lærer hinandens sprog at kende. Men der er ikke andet at gøre end at høre godt efter hinanden, især efter dem, der synes en mest fremmed. Der er en nysgerrighed, som er god nok, det er den nysgerrighed, der betyder åbenhed over for et andet menneske. Og så kommer spørgsmålet: »Hvad er du egentlig for en fyr« til at betyde villighed til selv at lægge kortene paa bordet«.

Knud Hansen.

Jelling i Søgelyset.

I Løbet af den sidste halve Snes Aar er der i vor gamle Kongeby med de store historiske Minder foretaget en Række Undersøgelser og udført en Del Arbejder, som har vakt den største Opsigt og Interesse ikke blot ud over hele vort eget Land, men ogsaa i adskillige fremmede Lande. Man kan med Rette sige, at Jelling har været og vel endnu en rum Tid fremefter vil være »i Søgelyset«. Fra nær og fjern er i disse Aar store Skarer af rejsende strømmet til dette Sted, saa Antallet af daglige besøgende, der for nogle Aar siden mentes at være ca. 600, nu i Højsæsonen i den sidst forløbne Sommer blev anslaaet til ca. 1000.

I det følgende skal gives en kortfattet Fremstilling af de Forhold og Begivenheder, som har vakt saa stor Opmærksomhed i vide Kredse.

Som det vist vil erindres, blev der ved den store Udgravning i 1941-42 paa Bunden af den sydlige Kongehøj blotlagt godt en Snes store Bautasten, ordnede i to snorlige Rækker, ikke parallelle, men saaledes at Rækkernes Linier løber sammen i en Spids lidt Syd for Sydhøjen og i deres Fortsættelse op over Kirkegaarden mod Nord spænder om Nordhøjen. Beviset for, at man her stod overfor Resterne af et ældgamelt, trekantet, af store Sten indhegnet Omraade, uden Tvivl til hellig Brug, blev allerede dengang givet af Udgravningens Leder, Arkitekt, Dr. Ejnar Dyggve (se Jellingsamfundets Aarskrift 1943, S. 13—14). Dertil kom, at der findes en gammel Tradition om, at der i fordums Tid har staaet 2 Rækker Bautasten mellem Højene, som man f. Eks. kan læse om det i »Store nordiske Konversationsleksikon«, 1918, 12. Bind S. 226—27. Da der paa Kirkegaarden, til Dels i Bautarækkernes Linier, fandtes henved 40 Sten af samme Type som de i Højen fundne, Sten, som aabenbart engang har haft deres Plads i Helligdommens, «Vi» ets, Indhegning — hvorfor i Alverden skulde man ellers have slæbt alle disse Kæmpesten

sammen paa Jelling Kirkegaard? —, opstod naturligt den Tanke at søge den gamle, monumentale Stensætning rekonstrueret i saa stor Udstrækning, som Forholdene gjorde det muligt.

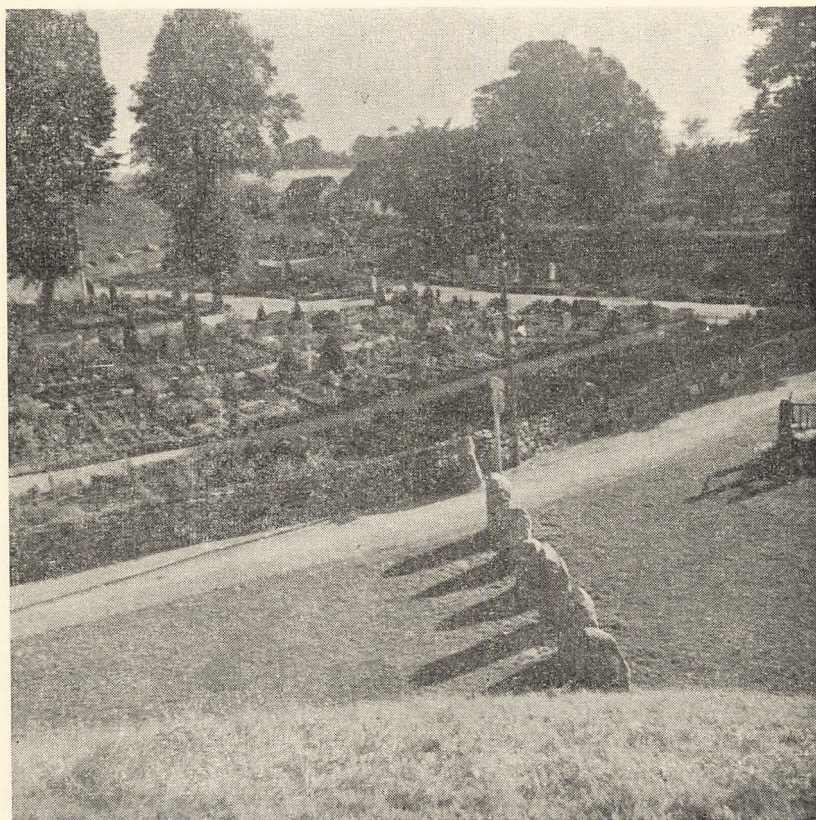
Man var imidlertid klar over, at det vilde blive et stort og kostbart Foretagende, da det ikke blot drejede sig om Opstillingen af Stenene, men ogsaa som en uundgaaelig Følge deraf om en Række ret omfattende Reguleringer og Istandsættelser paa Kirkegaarden. Derfor maatte man vente og se Tiden an. Da kom Hjælpen, fra en Side, man næppe havde turdet regne med: i 1950 bevilgede Ny-Carlsberg Fondens Direktion alle de Pengemidler, som var nødvendige til Sagens Gennemførelse. Desuden fortjener det at bemærkes, at Jelling Menighedsraad, i fuld Forstaaelse af Sagens store Interesse, skænkede Nationalmuseet et ret stort Jordstykke, beliggende op til Østsiden af Nordhøjen, og som ellers var indkøbt med Udvidelse af Kirkegaarden for Øje, naturligvis mod at Museet afholdt alle de af Omlægningen følgende Udgifter. Ved denne sidstnævnte Gave blev det muliggjort at rejse en lang sammenhængende Række af Bautasten paa det paagældende Sted.

I Foraaret 1951 gik man saa i Gang med Planens Udførelse. Først rejstes 2 Rækker Sten paa Pladsen mellem Kir-

kegaarden og Sydhøjen, dernæst opstilledes op over Kirkegaarden en Del Sten, spredt mellem Gravstederne, og endelig rejstes den sammenhængende Række paa det omtalte Areal ved Nordhøjen. Der er nu ialt genrejst 37 Bautasten; i Vinterens Løb vil der yderligere blive opstillet 2—3 Stykker, og efterhaanden som der ved Nedlægning af Gravsteder bliver Pladser ledige paa Kirkegaarden, vil der kunne opstilles flere. Til sidst omlagdes og reguleredes Omgivelserne omkring alle Bautastene med Henblik paa Tilsaaning med Græs, et Arbejde, der dog først vil blive udført i det kommende Foraar.

Naar dette er sket, vil Nordhøjen, set fra denne Side, ligesom allerede Sydhøjen, komme til at præsentere sig paa samme Maade, som Tilfældet har været i hin fjerne Tid, da Højen blev opført: liggende paa en tilgrænsende græsklædt Flade.

Naar hele Arbejdet til Sommer er fuldført, vil Bautastensrækkerne træde klart og tydeligt frem i Omgivelserne, og det samlede Anlæg vil komme til at tage sig storslaaet og prægtigt ud. Jelling vil da være blevet en stor Seværdighed rigere.

Ikke mindre opsigtvækkende end foran omtalte Arbejde skulde en efter Udgravningen af Højene planlagt Undersøgelse af Kirkens Kor vise sig at være.

Da man ingen Kongegrav fandt i Sydhøjen, kunde man ikke helt se bort fra den Mulighed, at Harald Blaataand, efter at han var gaaet over til Kristendommen, havde overført sine Forældres jordiske Levninger fra den hedenske Begravelse i Nordhøjen til en Plads inden for indviet, helligt Omraade i Jelling, og det laa da nær at tænke paa Pladsen under Koret i den Kirke, Kong Harald her lod opføre som den første kristne Kirke paa dette Sted. Ud fra denne Tankegang blev der da i 1947—48 foretaget en mindre, foreløbig Undersøgelse, som ret hurtigt gav et højst overraskende og interessant Resultat. En Kongegrav fandt man ganske vist ikke; derimod nok en Del andre Begravelser, men af langt senere Dato, deriblandt Præstegrave, i flere Lag, fra Reformationen og Begyndelsen af nyere Tid. Men det var kun, hvad man kunde vente; saaledes er det jo i saa mange Kirker.

Men det sensationelle var, at man 82 cm under det nuværende Korgulv stødte paa et gammelt Gulv af stampet Ler, som viste sig at være vel bevaret, undtagen hvor det var gennembrudt af Grave. Da det ikke gik helt ud til de nuværende Kirkemure, men var adskilt fra disse ved en smal Fundamentgrav, kunde man deraf med Sikkerhed slutte, at dette Gulv aldrig har hørt til den nuværende Kirkebygning, men maa stamme fra en ældre Bygning paa samme Sted. Der kunde ingen Tvivl være om, at man stod overfor Resterne af Harald Blaataands Kirke fra sidste Halvdel af 10. Aarhundrede.

Fundene blev nu midlertidig løselig tildækket, med en senere, til Bunds gaende Undersøgelse for Øje.

I Sommeren 1951 gik man til den endelige, fuldstændige Udgravning af Koret, og det maa siges, at denne atter langt overtraf Forventningerne.

Lergulvet blev i stor Udstrækning afdækket. Af et Brandlag hen over det, forkullede Træpartikler og et sodagtigt Lag,

kunde man slutte, at Trækirken maa være gaaet til Grunde ved Brand. Da den var opført i Nihundredeogtresserne, og den nuværende Kirke er bygget mellem 1050 og 1100, har Trækirken altsaa staaet i ca. 100 Aar.

Af Stolpehuller og visse Indsnit i Lergulvets Kanter kunde man slutte, hvordan Kirken har været bygget. Det har været en Stavkirke, opført af lodret stillede, 18" brede Egeplanker. Dens Størrelse og Udstrækning har omtrent svaret til Størrelsen af det nuværende Kor, hvilket giver os Forklaring paa det Forhold, at Jelling Kirke, af en Landsbykirke at være, har et usædvanlig langt og bredt Kor. Trækirken har kunnet rumme et lille Hundrede staaende Personer. I Lergulvet, foran Alteret fandtes to mindre Stolpehuller, hvori de Stolper har staaet, som bar den saakaldte »Triumfbue«, der i de ældste kristne Kirker var anbragt foran Alteret. Dette viser, at Alteret den Dag i Dag staar paa nøjagtigt samme Sted, hvor Kong Harald rejste sit Alter, og at Præsten i Jelling i vore Dage staar og forretter Altertjenesten netop paa det Sted, hvor Harald Blaatands Præster for 1000 Aar siden celebrenede Messen.

Endnu skal i denne Sammenhæng nævnes, at i et Hjørne af Lergulvet fandtes et mægtigt Stolpehul, omtrent saa stort

som en slank ung Mands Omfang. Deri har staaet en af de svære Egestolper, som har baaret Trækirkens Tagkonstruktion.

Dermed er det vigtigste sagt, som knytter sig til selve Lergulvet. Men Udgravningen bragte endnu et Par virkelig sensationelle Fund.

Ved Siden af Alteret fandt man, hvilende paa Lergulvet, en stor, flad Sten, ca. 1 Meter i Kvadrat. Den er af Gnejs, som glitrer af tusindtallige Gnister, naar Lyset falder paa den. Men mest ejendommelig er den ved at være oversaaet med talrige lyse Pletter, omtrent af en To-Øres Størrelse. Det er Granater, som i den rette Belysning skinner med et gullig-

rødt Skær. Denne Sten er en stor Sjældenhed, som aabenbart i sin Tid er udsøgt med særlig Omhu, og der kan næppe være Tvivl om, at den i Kong Haralds Kirke har haft en ganske særlig Funktion, sandsynligvis som Alterbord; der fandtes ved Siden af den flere ret store Sten, som kan have dannet Underdelen af Alteret. Stenen bærer paa Bagsiden, som vendte opad, tydelige Spor af at have været i Ild. Da man byggede den nuværende Kirke, har man ganske simpelt væltet den ned paa det gamle Gulv for at være af med den og har saa lagt Gulvet i den nye Kirke hen over den. Den er nu taget op og stillet i Kirkens Kor, hvor den sandsynligvis faar Lov til at blive staaende, nær Findestedet og beskyttet mod Vind og Vejr.

Endelig skal omtales et Fund, som blev gjort til allersidst, og som peger hen paa Stedet her som Kultsted, før der nogen Sinde blev bygget Kirke. Da man tog et smalt Snit gennem Lergulvet, hvor Stenen havde ligget for at undersøge de underliggende Lag, fandt man under dette Gulv et stort Stolpehul. Da Lergulvet altsaa ligger oven paa dette Hul, kan Hullet ikke have haft noget med Kong Haralds Kirke at gøre, men maa have givet Plads for en Bærestolpe i en tidligere Bygning, paa samme Sted. Et Lergulv fra denne ældre Bygning blev da ogsaa paavist lige under Stavkirkens Gulv. Skal man gisne om, hvad dette kan have været for en Bygning, ligger det snublende nær at tænke paa en hedensk Helligdom, et Gudehov. Hvis dette er rigtigt, og det er der en til Vished grænsende Sandsynlighed for, findes der altsaa her tre Helligdomme eller Rester af saadanne oven paa hinanden: den nuværende Fraadstenskirke, Rester af den nedbrændte Trækirke samt af et hedensk Gudehov. Uvilkaarligt kommer man da til at tænke paa den berømte San Clemente-Kirke i Rom, hvor et lignende Forhold er til Stede: øverst den nuværende, ret uanselige Kirke, derunder en stor, 3-skibet oldkristelig Basilica, — nedbrændt da Normannerne i 1081 under Robert Guiscard plyndrede og afbrændte store Dele af det gamle Rom, men genfundet 1857 og under enestaaende Opmærksomhed fra hele den kristne Verden udgravet og restaureret, — og dybt under Basilicaens Kor en Mitras-Hule, en Helligdom for den persiske Solgud Mitras, hvis Dyrkelse ved Begyndelsen af den kristne Tid var trængt stærkt frem i

Middelhavslandene som en af Hedenskabets sidste Krampe-trækninger i Kampen mod den sejrende Kristendom.

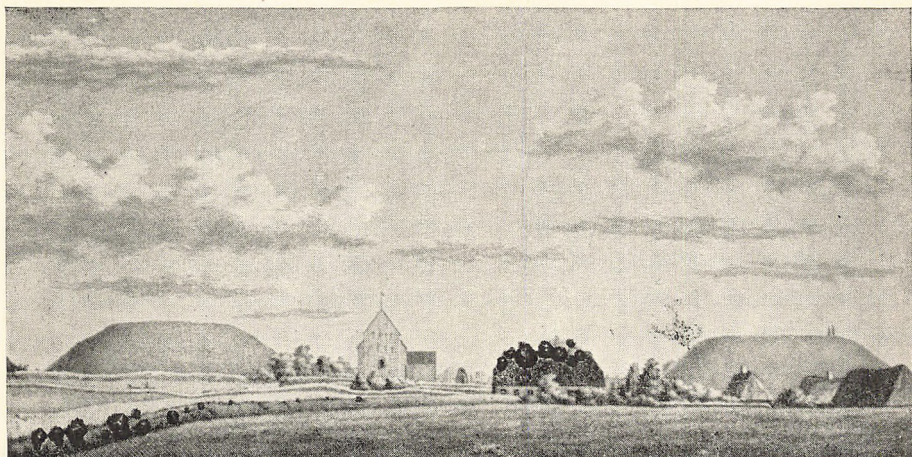
At vandre gennem San Clementes tre Helligdomme er som at foretage en Vandring tilbage gennem Aarhundrederne. Lidt af den samme Fornemmelse kan man altsaa — med nogen Fantasi — faa ved at betragte de nu fremdragne Fortidslevninger under Jelling Kirkes Kor. Disse Levninger er nu, for at de ikke under Luftens Indvirkning skal smuldre bort, blevet præpareret af en Ekspert fra Nationalmuseet. Dele af de udgravede Partier er blevet forsynet først med gennemsigtige Plastikplader, derover, i Flugt med Korgulvet, med Egetræs-Lemme, som kan aabnes; endelig er der nede i Udgravningerne installeret elektrisk Lys. Særlig interesserede besøgende vil da i Fremtiden kunne faa Lejlighed til at kaste et Blik ind i den Fortid, som skjuler sig nede i Dybet.

Om alle de her omtalte Fund gælder det uimodsigelig, at de er af den allerstørste Interesse og Betydning for Udforskningen af vort Lands Historie paa et Tidspunkt, da gammelt og nyt, som maaske aldrig før eller siden, tog Livtag med hinanden i Norden, og hvad specielt Jelling angaar, har de fastslaaet, at denne By er Indehaver af de ældste arkæologisk paaviste Rester af en Kirke i Norden. Derved er Jelling paa afgørende Maade blevet placeret lige i Centrum af det Tidehverv, som fandt Sted her i Danmark for nu næsten 1000 Aar siden.

Og saa til sidst endnu eet! Jeg kan ikke slutte denne Artikel uden at nævne den Mands Navn, som har Æren baade for Planlæggelsen og Udførelsen af de sidste 10 Aars epokegørende Arbejder med Jellings historiske Mindesmærker, de Arbejder, som har givet saa straalende Resultater: *Arkitekt, Dr. phil. Ejnar Dyggve*. I det smukkeste Samarbejde med alle de stedlige Myndigheder, Menighedsraad, Kirkeværge o. fl., har Dr. Dyggve just nu ført disse Arbejder til en lykkelig Afslutning og har derved for bestandig indskrevet sit Navn i Jellings Historie.

Jelling i Januar 1952.

J. H. Vernersen.

Jelling ca. 1800, set fra vest.

Det nye Jelling.

Det er i og for sig forståeligt, at ældre folk af de gamle Jellingslægter kunne føle nogen modvilje, da videnskabsmændene, ved udgravningerne og undersøgelserne i Jelling, ligesom ville fravriste de ærværdige mindesmærker deres tusindårige hemmeligheder.

En fin og vis, elskelig gammel dame, for hvem Jellings sagn og saga fra barndommen af havde været et levende islæt i hendes rige åndelige verden, sagde til mig: Jeg ville hellere have beholdt vore barnedrømme om det skjulte, urørte gravkammer, som vor fantasi smykkede med skatte af sølv og guld. — Hun frygtede vel, at anelsen, som for hende var en livskilde til den historiens ånd, hvori hun havde levet, skulle afløses af en rationel videns kolde lys — at Gorms høj for efterslægten skulle blive en tom og stum jorddyng.

Men vi har set og oplevet, at den mand, der med utrættelig iver søgte klarhed over de mange Jelling-gåder, var en sand videnskabsmand: dr. Dyggve gik til sit arbejde med dybeste ærefrygt for det historiske liv, hvis spor, når han fandt dem, fyldte ham med en smittende glæde og begejstring. Derfor har han vel også haft den lykke, at hans undersøgelser har ført til så enestående resultater.

Ja, vi kan sige, at aldrig har Jelling-minderne talt så rigt

og mangfoldigt til os og til hele det danske folk om den store tid, da Danmark blev eet, og vor kristne kirke fødtes. I stedet for barnedrømmene om højens guld, blev der lukket op til skatte, som for vor fantasi fremmaner billeder af folket, hvis tusinder mødtes i fællesskabet på den viede tingplads, og af de skarer, der kom til kongens nye kirke og samledes foran den skønne altersten, som vi nu kan se for vore øjne. »Højene i Jelling og Uppsala står ved hinandens side som uerstattelige kronjuveler i de nordiske landes årtusindgamle Historie«.

Den svenske stat har forlængst fredet omgivelserne ved Uppsala-højene, så de løfter sig momumentalt over det åbne land.

Også Jelling-højene har, som det ses på hosstående billede, for ikke så længe siden haft frie omgivelser; anlæget, enestående i art og omfang, har da ligget åbent og kunnet ses fra alle sider som en storslået helhed.

Ganske vist har der efter kongens befaling været tilsyn med højene allerede fra før 1635, og de gentagne udgravninger vidner om interessen for dem, men det har ikke ført til, at

Jellingomkring 1850, set fra øst.

man har værnet deres omgivelser. »Den nyere tid har uskån- somt og uden plan, indfiltret højene og kirken i en tæt, by- mæssige bebyggelse. Den nuværende sene bebyggelse har hver- ken kvalitetsmæssig eller historisk værdi. Vest for højene går Herning- og Hygumvejen sammen i en hovedgade, der løber nær ved hele anlæget, og som ved den sydlige høj bøjer så nær op ad højen, at der er skrællet et helt stykke af dennes fod: den oprindelige høj er nu flad på sydsiden, og det smalle areal mellem hovedgaden vest og anlæget er optaget af huse, der lukker af for det«. Vejen er i sig selv uforsvarlig på grund af den bratte kurve og manglende oversigt. Denne bebyggelses uregelmæssige og grimme bagsider og baggårde danner nu en højst uværdig og nærgående afgrænsning af anlæget.

Det var, som vi ældre selv husker det, seminarieforsøger Skat Rørdam, der begyndte frilæggelsesarbejdet og med be- gejstring satte det store mål: højenes frigørelse. Ved sit friske initiativ og sin utrættelige energi vandt han støtte fra mange formående mænd og fra befolkningen i Jelling. I årenes løb blev der indsamlet mere end 100,000 kr., og det første mål blev nået: frilæggelsen af pladsen øst for Gorms høj.

I 1947 blev arbejdet genoptaget med en fredning af 40 ha. land nord for Jelling, og Nationalmuseet købte et par gamle huse i vestbyen. Det nævnte år rejste indenrigsministeriet også lovkravet om en byplan. En kreds af Jelling-borgere opfor- drede sognerådet til at udarbejde denne plan snarest, så der kunne gives klare retningslinier for udviklingen fremover. Men med fastlæggelsen af en byplan ville også mulighederne for en frilæggelse af højarealerne være bestemt.

Derved fik hele spørgsmålet et videre perspektiv. Den inter- esse, som dr. Dyggve undersøgelser havde vakt landet over, danner baggrunden for, at han, direktør Nørlund o. fl. kunne få frilæggelsesplanen rejst som en national æressag, der måtte løses, samtidig med at der blev skabt de bedst mulige for- hold for Jelling by.

27. juni 1950 indkaldte statsminister Hans Hedtoft alle in- teresserede parter til et møde i Jelling. Der blev nedsat en stor Jelling-komité på 28 medlemmer med statsministeren som formand.

Den omfatter repræsentanter for byen, for 4 ministerier,

for alle rigsdagens partier, nationalmuseet, naturfredningsforeningen, turistforeningerne, universiteterne, Vejle amt og Vejle bys borgmester.

Man nedsatte et arbejdsudvalg på 5 medlemmer med assistance af ingeniør Halberg og arkitekt Bo som byplanssagkyndige.

Resultatet af dette udvalgs arbejde foreligger netop i disse dage i en omfangsrig, 56 sider stor, betænkning, som nu overgives til den store komité til overvejelse og afgørelse.

Den bebyggelse, man måtte ønske fjernet, omfatter 3 afsnit:

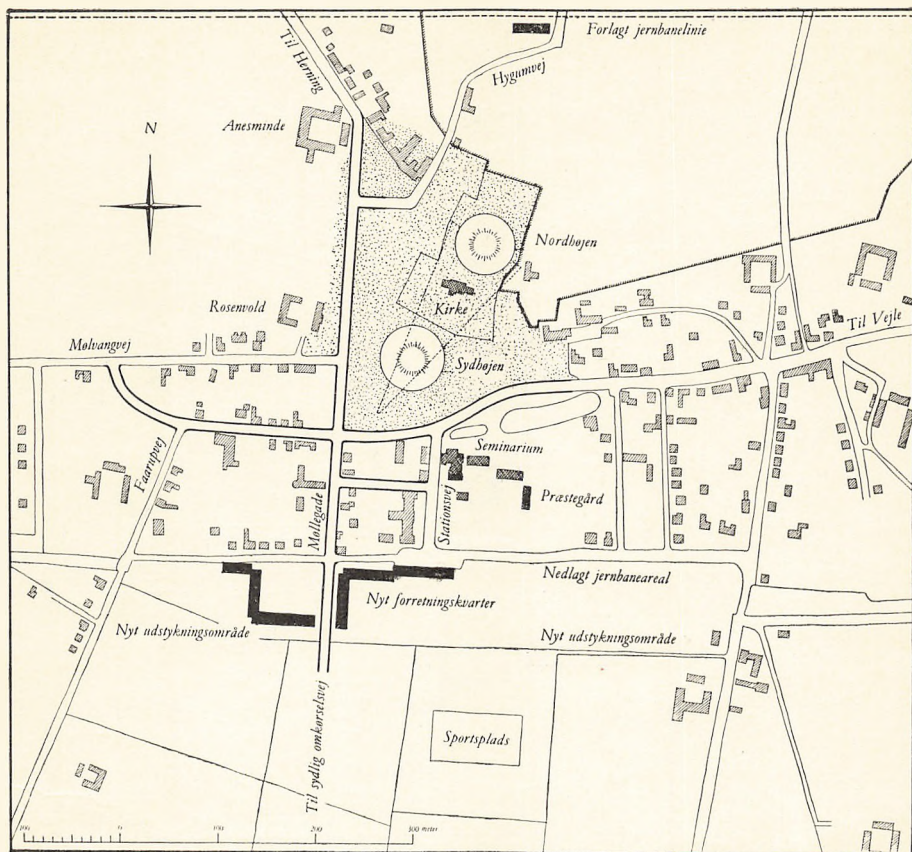
- 1) Vestbygadens huse mod øst:
12 ejendomme med 9 butikker, beboet i øjeblikket af 55 mennesker.
- 2) Ejendommene ved gaden sydvest for Gorms høj, fra Mølvangvej til forstanderholigen:
10 ejendomme med 12 butikker, beboet af 44 mennesker.
- 3) Vestsiden af hovedgaden:
13 ejendomme med 16 butikker, beboet af 70 mennesker.
Ialt 35 ejendomme med 37 butikker. Ejendomsskyldværdi 1950: 819,500 Kr.
- 4) Øvelsesskolen, som ifølge en ca. 12 år gammel vedtagelse, er bestemt til nedrivning efter opførelsen af en ny centralskole.

I byplanen måtte der tages hensyn til vejforholdene, idet hovedvej 18.s sving omkring sydhøjen er trafikalt uforsvarligt, selv om hovedvejen, hvad amtvejsvæsenet har planer om, engang føres uden om Jelling by.

Men man måtte også modvirke byens uheldige, langstrakte bebyggelse, der deler den i en øst- og vestby, og som i hurtigt tempo strækker sig længere og længere bort fra centrum.

En fjernelse af afsnit 1., som vel kunne skaffe noget forbedrede forhold ved højene, ville være til skade for Jelling bys forretningsliv og møde afgjort modstand her. Man har derfor overvejet en flytning af husene i alle 3 afsnit som den eneste mulighed, der kunne give en tilfredsstillende løsning af alle problemerne.

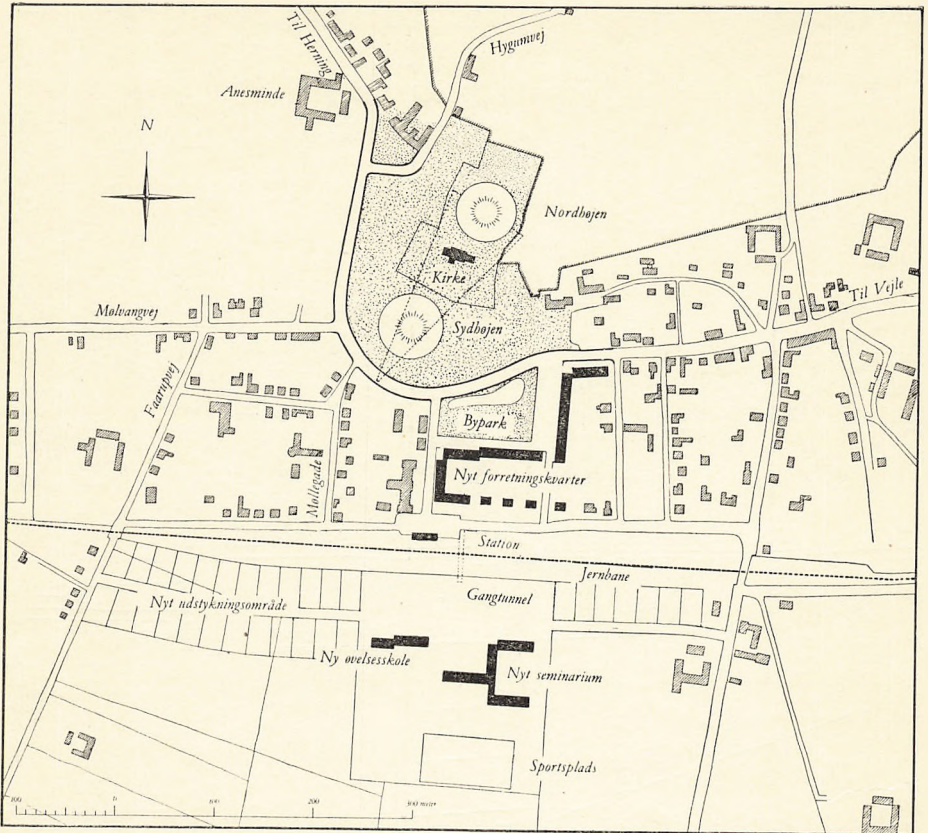
I betænkningen fremlægges der 4 udarbejdede planer, af hvilke de 3 i realiteten afvises. Af disse skal jeg derfor kun nævne en, fremsat af arkitekt Abrahamsen, Jelling, fordi den med undtagelse af ét punkt synes at frembyde den smukke-

ste løsning: Jernbanen flyttes nord for byen. Derved åbnes arealerne ned mod skoven for bebyggelse, og forretningskvarteret placeres centralt på det gamle jernbaneterrain. Damene, præstegårds- og seminariehaven kunne bibeholdes og indgå som en naturlig overgang fra det frilagte område.

Men denne plan har mødt stærk modstand fra statsbanerne, idet flytningen af banen allerede i 1946 ville koste 2,5 mill. kr., og stationen ville komme til at ligge upraktisk, ved Hygumvejen, $\frac{1}{2}$ km fra byens centrum.

Den plan, som overvejelserne derfor formentlig vil komme til at dreje sig om, og som alle parter ret enstemmigt har givet tilslutning til under de tidligere forhandlinger, fremgår af hosstående kort.

Denne plan er blevet kaldet et Kolumbus-æg:

Seminarieret og præstegården flyttes. Forretningskvarteret opbygges centralt på de frigjorte grunde og forbinder derved øst- og vestbyen. Den østlige del af smededammen opfyldes; den vestlige del forenes med seminariedammen og indgår i et byparkanlæg, som i nogen måde ville kunne danne overgang til højanlægget. Vejen svinger i en stor bue længere mod syd og vest, således at sydhøjen kan få sin oprindelige form og gå jævnt over i det grønne bælte foran den.

»Seminarieret har planer om udvidelser. De nuværende bygninger er ret forældede. I stedet for at bygge videre på utilfredsstillende bygninger, der lægger snævre rammer for eventuelle udvidelsesplaner, så slutresultatet sandsynligvis ville blive behæftet med mangler, vil en helt ny seminariebygning

måske give mulighed for en så rationel udformning, at der herved indvindes meget i driften«.

Man foreslår da såvel øvelsesskolen som seminariet flyttet syd for banen og lagt på præstegårdens jord ved sportspladsen.

En gang- og cykeltunnel skal forbinde skoleanlægget med byens centrum. Den vil også blive den nærmeste forbindelse fra de udstykningsområder, som grupperer sig omkring den nye tværvej, der fører forbi skoleanlægget. Denne tunnel forekommer mig at være et svagt punkt i planen. En sådan gangtunnel er altid en kedelig og uheldig færdselsvej, ikke mindst for hørn. Det er heller ikke let at se, hvordan adgangen fra nord kan klares uden en trappe eller en stejl rampenedgang.

»Præstegården er meget stor og umoderne og haven kostbar at vedligeholde. Det må derfor forudses, at menighedsrådet før eller senere vil bygge en mindre og mere praktisk præstebolig«.

»Forretningskvarteret ligger umiddelbart ved hovedvejen, geografisk omtrent midt i byen, nær jernbanestationen og lige overfor højene. Det vil på dette sted ikke kunne undgå at blive byens hjerte — trafikalt, turistmæssigt og i forhold til byens samlede område«. Bebyggelsen vil kunne varieres i 1½ — i enkelte partier 2½ etage. Der er ved byparken et lille torv til parkering.

Det kan siges, at tidspunktet i betragtning af den økonomiske og boligmæssige situation er det uheldigst mulige. Men sagen tåler ingen udsættelse, dersom ikke alle gode fremtidsmuligheder skal forspildes ved fortsat planløst byggeri.

Udvalget synes da heller ikke at vente, at hele planen skal kunne bringes til udførelse straks: »Forslaget egner sig udmærket til successiv gennemførelse, idet der kan bygges en del både på præstegårdens og seminariets arealer, uden at de nuværende bygninger berøres deraf«.

De økonomiske kalkulationer ser således ud:

Selve frilæggelsen af områderne 1—2—3, bedømt efter brandassurance og grundværdi: 1,550,000 kr. Erhvervelsen af butikscenterarealet: 535,000 kr. Anlægsarbejder: 450,000 kr. Derfra går grundsalg: 135,000 kr. Nettoudgift: 2,400,000 kr.

Formentlig må der til den første sum lægges et beløb til skadesløsholdelse for husejerne, og naturligvis er hverken det

nye seminarium eller præstegården medregnet i det angivne overslag.

I og for sig skulle beløbet ikke kunne skræmme, når man betragter frilæggelsen af Danmarks dyrebareste og rigeste fortidsminde som en folkesag. Man må give hr. Vernersen ret: Han bemærker i et lille bilag til sin artikel, at når det danske folk har råd til at tippe for 2 millioner kr. om ugen, har man også råd til at give Jellings enestående mindesmærker værdige omgivelser.

Men udvalget er indstillet på et eventuelt langtidsprogram. Der nævnes som en mulighed 20 år.

Her er ikke stedet til at gengive udførlige redegørelser for de mange økonomiske og praktiske spørgsmål, som betænkningen behandler. Jeg skal kun anføre, hvorledes man kunne tænke sig planen udført, som det sandsynligvis vil ske, i flere etaper.

Uanset, om man vælger den fulde frilæggelse eller i første omgang nøjes med fjernelsen af bebyggelsen i afsnit I, er der visse omkostninger, der straks må afholdes. Ejendommen »Rosenvold« må købes. (Til den nye præstegård). — Endvidere må fodgængertunellen etableres, så snart øvelsesskolen skal bygges; omkostningerne hertil er anslået til ca. 60,000 kr.

»Såfremt frilæggelsen efter forslag D skal gennemføres successivt, vil det af frilæggelseshensyn være mest påkrævet som første etape at søge bygget en passende del af butikstorvets østfløj, hvorefter bygningerne i nedrivningsafsnit I mellem hovedvejen og højene fjernes«. Anden etape: den resterende del af butikstorvets østfløj og en del af vestfløjen mod stationsvej. (I seminariets have). Derefter fjernes afsnit III vest for hovedvejen.

Sidste etape: Det nye seminarium og den nye præstegård. Afsnit II syd for Gorms høj nedrives.

Dermed er frilæggelsen gennemført.

Hvis den fulde frilæggelse søges gennemført på een gang, vil byggeperioden blive ca. 4 år.

»Men når rammerne for forslag D er fastlagt, som her beskrevet, vil projektets videre realisation kunne foregå efter tid og lejlighed«. Dog: »Erhvervslivet i Jelling må naturligvis være interesseret i, at et vedtaget projekt ikke skydes for langt ud i fremtiden«.

»Frilæggelsen af Jelling-højene kan påbegyndes enten som en byplansag eller som en fredningssag. I begge tilfælde er der fornøden hjemmel til at foretage ekspropriationer og servitutpålæg. Men planen forudsætter mere omfattende dispositioner, end en kommune sædvanligvis må påtage sig i forbindelse med tilvejebringelsen af en byplan. Udvalget vil derfor finde det rimeligt at foreslå, at der tilvejebringes særlig lovhjemmel til gennemførelsen af dette store nationale projekt, også af hensyn til de ret omfattende økonomiske konsekvenser. Lovgivningsmagten ville på den måde få adgang til at tage stilling til sagen«.

Selv om udvalgets opgaver ikke omfatter forslag til løsningen af de finansielle spørgsmål, anfører det dog forskellige muligheder. Efter fredningsloven udgør statens andel i udgifter nu $\frac{1}{2}$ — $\frac{2}{3}$. Man ville finde det naturligt om tipsfonden, der også kan anvendes til kulturelle formål, over en årrække ydede et tilskud på f. eks. 1 million kr.

Amtsvejvæsenet må betale vejflytningen, statsbanerne tunnelen. Også amtskommunen og Vejle by bør deltage i udgifterne. Jelling kommune måtte bidrage med det beløb, ca. 10,000 kr., som udarbejdelsen af en sædvanlig byplan ville koste.

Beboernes holdning er gennemgående meget velvillig overfor det principielle i planen, men stemningen vil i høj grad blive afhængig af, hvor hurtigt man kan nå frem til en afgørelse. Byplansagen har stået på i 5 år og forhindrer alle dispositioner, ligesom ordningen af øvelsesskolens forhold ikke tåler yderligere udsættelse efter de forudgående 13 års langsomme overvejelser, hvilket en som bilag optaget henviselse fra forældre kredsen til undervisningsministeriet understreger med al ønskelig tydelighed.

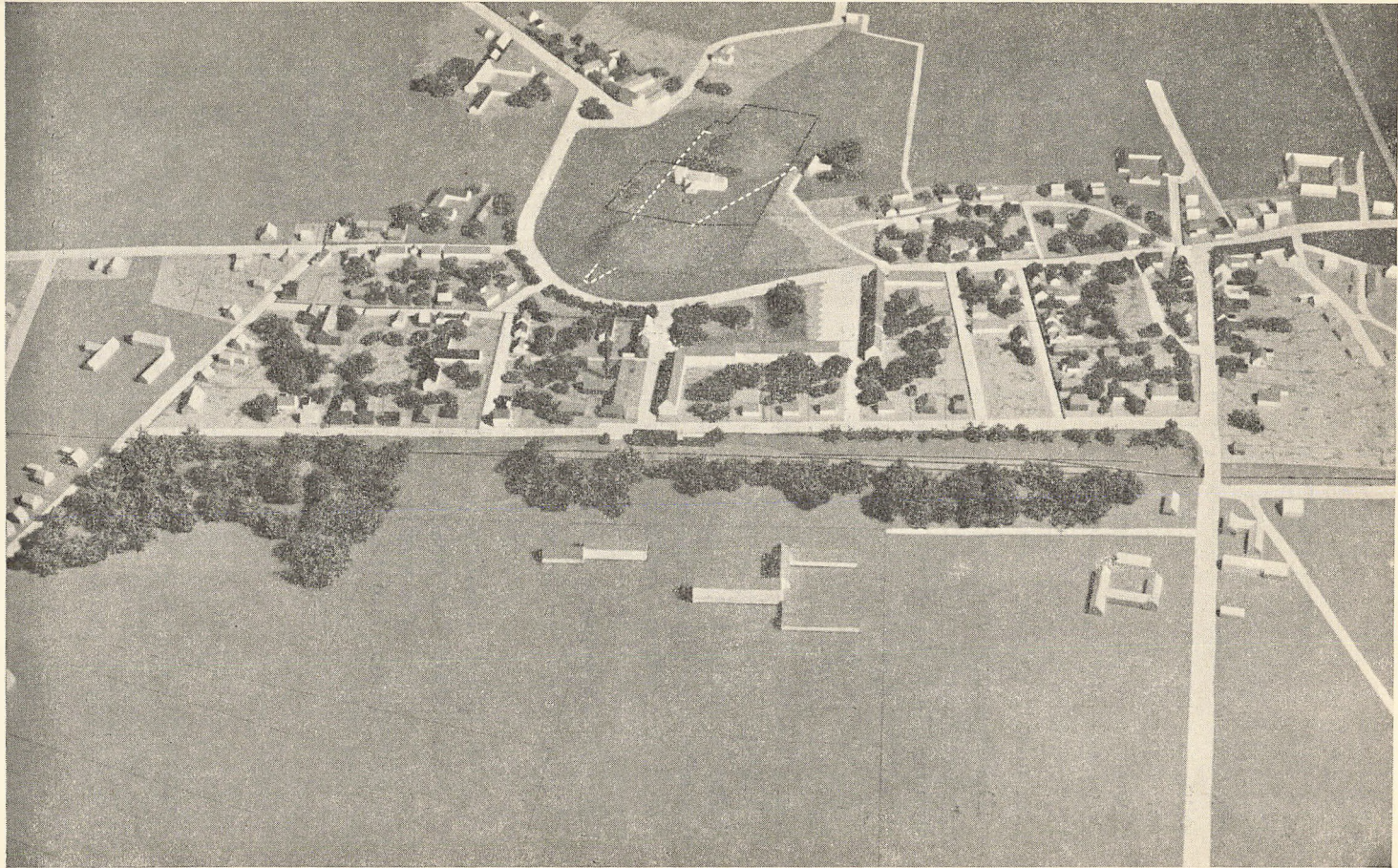
Det er berettiget, når man her mener, at vi, der lever nu, ikke kan nøjes med smukke fremtidsudsigter.

Og hvad vil dette årsskrifts læsere, vore gamle Jelling-elever, sige? Måske vil nogle føle en vis vemod, andre ligefrem fortrydelse ved tanken om, at deres ungdomsminders Jelling med »de lave stuer, hvor vi bor« således skal omskabes. Men vestbygadens huse er dog kun en lille del af Jelling. Vi tror, at det ny Jelling kan blive et endnu bedre og smukkere vok-

stedet for fremtidens unge, hvor det, der er byens særpræg: mindeområdet, får tydeligere og stærkere tunger at tale til dem med.

Så længe seminariet bevarer sin arv og befolkningen sit gode, hjertelige sindelag, vil også de gamle kunne vende tilbage hertil med glæde og synge med på sangen om »hyggelige timer i den lille by . . . stadigvæk den gamle, men dog ny påny«.

Johs. Rolver.

Det nye Jelling.

Foreningsmeddelelser.

Hermed overgives så det 25. årsskrift til Jelling-Samfundets medlemmer. Det er klart for os alle, at årsskriftet i de forløbne år har været bindemidlet, der har holdt sammen på vor forening, så den ved 25 års jubilæet står som en af de største seminarie-elevforeninger. Herfor skylder vi tak til skriftets redaktører gennem de mange år: Kommunelærer E. Rasmussen, seminarielærer Lund og det siddende redaktionsudvalg med seminarielærer Rolver i Spidsen.

Dernæst står vi i stor taknemmelighedsgæld til seminariet for forståelse og hjælpsomhed, en tak, der her rettes til forstander Hasselbalch og forstander Futtrup samt til seminariets forhenværende og nuværende lærere.

Bestyrelsen har besluttet at fejre 25 års jubilæet ved et møde på stiftelsesdagen den 9. august. Vi regner med, at der i år som tidligere år er mange årgange, der mødes til jubilæum i Jelling. Hvis disse årgange kunne vedtage at mødes enten dagen før eller dagen efter den 9. august i år, så ville de — sammen med de mange andre, der møder op — kunne deltage i foreningens jubilæum. Vi henstiller til duksene eller arrangørerne at tage det med i overvejelserne, når dagen for klassens sammenkomst skal fastlægges.

Programmet for sammenkomsten ser således ud:

Lørdag den 9. august 1952:

Kl. 14,00: Samling og velkomst på seminariet.

Kl. 15,00: Udgravningerne i kirken forevises
(Seminarielærer Vernersen).

Kl. 18,30: Højsang.

Kl. 19,00: Middag paa Jelling Kro. (7,50 kr. pr. kuvert
+ betjening. Indmeldelse til Riishøj, Jelling).

O. Lystrup.

Jelling-elevs legatfond.

Det går småt, men det går. Vi har nu samlet 4856,41 kr. Der er atter i år indlagt giroindbetalingskort til indsendelse af et bidrag — stort eller lille — til girokonto 40080.

Arne Riishøj.

Jelling-Samfundets regnskab 1950.

Indtægt:

Kassebeholdning d. 1/1 1950	692,39
Kontingent af 566 medlemmer	1698,00
Salg af årsskrifter	59,00
Renter	13,53
Seminariets tilskud	300,00
	<hr/>
Ialt	2762,92

Udgift:

Årsskriftet	1486,82
Udgift vedrørende legatfondet	133,00
Boglegat til en elev i IV kl.	40,00
J. S.'s afskedsfest for den gl. redaktør	244,65
Annoncer samt redaktions- og kassererudg.	115,60
Kassebeholdning d. 31/12 1950	742,25
	<hr/>
Ialt	2762,92

Jelling-Samfundets regnskab 1951.

Indtægt:

Kassebeholdning d. 1/1 1951	742,25
Kontingent af 567 medlemmer	1701,00
Renter	11,52
Salg af Årsskrifter	48,00
	<hr/>
Ialt	2502,77

Udgift:

Årsskrifter	1487,61
Boglegat til en elev i IV kl.	40,00
Forskellige udgifter	68,00
Kassebeholdning d. 31/12 1951	907,16
	<hr/>
Ialt	2502,77

Åge Davidsen.

Ovenstående regnskaber er revideret og fundet rigtig.

Th. Pedersen,
Jelling.

L. Lauridsen,
Hover.

JELLING SEMINARIUM

UNDERVISNINGSAARENE 1949—51

VED

JENS FUTTRUP

SEMINARIETS FORSTANDER

Jelling Seminarium

er et statsseminarium for mandlige elever. Det er oprettet 1841 og er beliggende ved Jelling statsbanestation.

Lov af 15. april 1930 angiver i § 1 formålet med seminarieundervisningen således:

„Seminariets Formaal er at uddanne Lærere og Lærerinder til Folkeskolen. Seminariets Undervisning skal være præget af de Krav, Elevernes fremtidige Gerning som Lærere stiller til dem; desuden skal den meddele dem Kundskaber og Færdigheder, der kan fremme deres almindelige Udvikling“.

De heri nævnte krav til gerningen som lærer i folkeskolen er i hovedsagen karakteriseret ved § 1 i lov af 18. maj 1937 om folkeskolen, hvori det hedder:

„Folkeskolens Formaal er at fremme og udvikle Børnenes Anlæg og Evner, at styrke deres Karakter og give dem nyttige Kundskaber.

Kristendomsundervisningen i Folkeskolen skal være i Overensstemmelse med Folkekirkens evangelisk-lutherske Lære“.

Disse bestemmelser i folkeskoleloven er yderligere uddybet i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. maj 1941 om målet for folkeskolens undervisning, hvori det hedder, at skolen foruden at være kundskabsmeddelende

„ . . . bør udvikle og styrke Børnenes Sans for de etiske og kristelige Værdier, give dem Ærbødighed for Menneskelivet og for Naturen, Kærlighed til Hjemmet og vort Folk og Land, Følelse for Fællesskab mellem Folkene og for Samhørighed mellem de nordiske Folk. Skolen maa saaledes bidrage til at give Børnene Idealer, hjælpe dem til at sætte sig Maal i Livet, øge deres Respekt for Oprigtighed i Tale og Adfærd og styrke deres Pligtfølelse. Gennem sund Disciplin læres god Opførsel og udvikles Sans for Orden“.

Gennem bestemmelser som disse er hovedsigtet i seminariets arbejde fastlagt. De unge, der omgås med tanken om at søge læreruddannelse, bør tage dette hovedsigte med i deres overvejelser, inden de beslutter sig til at søge optagelse på seminariet.

Selve seminarienuddannelsen (heri ikke medregnet undervisningen i forberedelsesklassen) er normalt fire-årig.

Lærereksamens 1. del afholdes ved slutningen af det 2. undervisningsår. Fagene er her skrivning, regning, matematik, naturlære, naturhistorie, geografi, sproglig dansk og kristendomskundskab samt (normalt) tegning. Faget sløjd afsluttes med det 3. undervisningsår, og ved slutningen af det 4. undervisningsår afholdes eksamens 2. del med fagene litteraturkundskab, skriftlig dansk, kristendomskundskab (troslære og kirkehistorie), fremmedsprog, historie, pædagogik, praktisk skolegerning, sang og musik samt gymnastik.

Ved eksamensfri speciallæsning i 3. og 4. klasse er der for eleverne lejlighed til på mere selvstændig måde at beskæftige sig med de fag, der har deres særlige interesse.

Ved fremlæggelse af friere årsarbejder i forskellige fag gives der mulighed for en forhøjelse af eksamenskarakteren i disse fag.

En særlig, udvidet undervisning i tysk og engelsk tilsigter kvalificering til fremmedsprogundervisning i eksamensmellemskolen og realklassen. Forudsætning for deltagelse her er gode forkundskaber og (som regel) bestået studentereksamen eller en fagkarakter på mindst mg? ved real- eller præliminæreksamen.

Seminariets lærere og fagfordelingen ved udgangen af undervisningsåret 1950-51.

A. Ved seminariet underviser:

Seminarieforstander *Jens Futtrup*: Pædagogik, dansk, skriftlig dansk.

Seminarielærer *Johs. Villumsen*: Historie, engelsk og skrivning. Seminariets bibliotekar.

Seminarielærer *Johs. Rolver*: Praktisk skolegerning, metodik. Leder af seminariets øvelsesskole.

Seminarielærer *J. Lauridsen*: Naturhistorie, geografi, fysik og kemi.

Seminarielærer *Vagn Brøchner*: Gymnastik og engelsk.

Seminarielærer *Knud Hansen*: Kristendomskundskab og tysk.

Seminarielærer *Arne Riishøj*: Regning, matematik og fysik.

Seminarielærer *C. J. Frederiksen*: Dansk.

Seminarielærer *Iver Christensen*: Sang og musik.

Timelærer fru *F. Villumsen*: Orgelspil.

Timelærer fru *E. Grønlund*: Tysk.

Timelærer fru *E. Christensen*: Violinspil.

Øvelsesskolelærer *Th. Pedersen*: Tegning.

Øvelsesskolelærer *H. Bayer*; Sløjd.

B. Ved øvelsesskolen underviser:

Seminarielærer *Johs. Rolver*, øvelsesskolens leder.

Øvelsesskolelærer frk. *J. Brøchner Andersen*.

Øvelsesskolelærer *Th. Pedersen*.

Øvelsesskolelærer *B. Garyl*.

Øvelsesskolelærer *H. Bayer*.

Øvelsesskolelærer *Michael Christensen*.

Timelærer fru *Th. Rosenstand*.

Seminarielærer *Vagn Brøchner*.

Seminarielærer *Arne Riishøj.*
 Seminarielærer *C. J. Frederiksen.*
 Seminarielærer *Iver Christensen.*

C. I Seminariets forberedelsesklasse underviser:

Seminarielærer *Arne Riishøj.*
 Seminarielærer *C. J. Frederiksen.*
 Seminarielærer *Iver Christensen.*
 fhv. seminarielærer *A. B. Lund.*
 Øvelsesskolelærer *Th. Pedersen.*
 Øvelsesskolelærer *B. Garly.*
 Øvelsesskolelærer *H. Bayer.*
 Øvelsesskolelærer *Michael Christensen.*
 Lærer *Kr. Jørgensen.*
 Lærerinde fru *E. Christensen.*

Lærere ved Nyboesgades skole i Vejle underviser III klasse i praktisk skolegerning under ledelse af skolens inspektør.

Lærere ved Give kommunale skole underviser den ene halvdel af IV klasse i praktisk skolegerning under ledelse af skolens inspektør.

Vejledning i særpraktik i sprog og matematik gives desuden af lærere ved Vejle skolevæsen og Give skolevæsen.

Pedalgerningen varetages af pedel J. P. Thomsen og medhjælperne Kr. Pedersen og N. Enevoldsen.

Seminarielærer Knud Hansen har været bevilget orlov fra $\frac{1}{8}$ til $\frac{30}{11}$ 1951 til studieophold på Lysebu, Norge. Pastor T. Kragh, Grejs, har i det nævnte tidsrum vikarieret i embedet.

Ved undervisningsministeriets skrivelse af $\frac{6}{8}$ 1950 meddeltes timelærer Michael Christensen ansættelse som øvelsesskolelærer ved seminariets øvelsskole fra $\frac{1}{9}$ 1950.

Almindelige meddelelser.

I henhold til § 2 i lov af 15. april 1930 er undervisningen på statens seminarier vederlagsfri.

Til understøttelse af ubemidlede elever bevilger staten hvert år en sum, der efter ansøgning fordeles blandt eleverne i seminarieklasserne.

Til fordeling forelå:	1949—50	52850 kr.
	1950—51	52500 "
	1951—52	48195 "

Blandt eleverne i seminariets forberedelsesklasse er efter ansøgning fordelt følgende beløb:	1949—50	5170 kr.
	1950—51	5230 "
	1951—52	5070 "

Desuden får nogle af eleverne understøttelse af amtsskolerådet i deres hjemstavn. Institutioner som det Classenske Fideikommis, Julius Skrikes Stiftelse, Gerickes Legat, legatet „Unge mænds og kvinders uddannelse“ o. fl. har velvilligst betænkt nogle af eleverne, ligesom enkelte har opnået studielån gennem Dansk Studiefond. Sydslesvigske elever har fået understøttelse gennem „Sønderjydsk Skoleforening“.

Seminariets elever.

	Optaget i 1. klasse ved optagelsesprøve	uden prøve	Elevtal ialt 1. sept.	Deraf dimitteret
1949—50	22	10	151	30
1950—51	26	5	150	32
1951—52	26	6	153	

I seminariets forberedelsesklasse er der 30 elever.

Lærereksamen 1950.

	Kvotient	Hovedkar.
1. Andersen, Holger Skytte, Vroue	7,02	mg
2. Andersen, Jørgen Markvard, Biskorup	6,89	mg
3. Baadsgaard, Arne Overgaard, Høgild	6,56	mg ÷
4. Bangsø, Arne Georg, Hjørring	6,53	mg ÷
5. Beck, Børge Aunskjær, Nordby	7,11	mg
6. Bentsen, Andreas Øyaas, Sødinge	6,52	mg ÷
7. Bruun, Hans Jørgen, Briksbøl	6,44	mg ÷
8. Bøtke-Rasmussen, Bent Johan, Thyrsting	7,37	mg+
9. Christensen, Harald Hartvig Friis, Brunsnæs	7,12	mg
10. Engsted, Erling Brinch, Esbjerg	6,38	mg ÷
11. Hansen, Edvin Carl Frederik, Ødsted	6,52	mg ÷
12. Hansen, Søren Gaarde, Fredsted	6,09	mg ÷
13. Haugstrup, Søren, Hørup	5,55	g+
14. Jacobsen, Henning Lindberg, Vejle	6,85	mg
15. Jensen, Anders Schelde, Ansager	6,70	mg
16. Jensen, Jens Børge, Hallund	6,24	mg ÷
17. Jensen, Niels Hauge, Mølvang	7,38	mg+
18. Knudsen, Erik Sejr, Trøderup	7,27	mg+
19. Kristensen, Erling, Højbjerg	7,27	mg+
20. Leth, Aksel, Faarup	6,45	mg ÷
21. Lindberg, Falle Iversen, Fjelstrup	6,40	mg ÷
22. Madsen, Mads Peter, Harlev	6,08	mg ÷
23. Skjærlund, Bjarne, Thyregod	6,03	mg ÷
24. Nielsen, Holger Langdal, Farre	6,98	mg
25. Nielsen, Søren Bjerregaard, Havndal	6,52	mg ÷
26. Pedersen, Hans, Jelling	6,89	mg
27. Pedersen, Tage, Tørring	6,67	mg
28. Skou, Egon, Bredsten	6,98	mg
29. Sonnichsen, Anfred Martin, Nordby	6,48	mg ÷
30. Thomsen, Niels Jørn, Guldager	6,03	mg ÷

Lærereksamens 1. Del bestodes af 56 elever.

Lærereksamen 1951.

	Kvotient	Hovedkar.
1. Barkholt, Arne, Odense	6,82	mg
2. Bitsch, Arnfred, Hygum	6,45	mg ÷
3. Christensen, Hans Møller, Mølvang	7,09	mg

4.	Dalgaard, Anders, Ramsing	6,30	mg÷
5.	Ebbesen, Henning, Blanke	6,79	mg
6.	Erbs, Erik, Taulov	6,98	mg
7.	Fokdal, Niels Christian, Sdr. Hygum	6,27	mg÷
8.	Hansen, Bent Toft, Ribe	6,48	mg÷
9.	Hansen, Iver, Nordenskov	6,56	mg÷
10.	Hansen, Thorkil Jul Hveisel, Vejle	7,33	mg+
11.	Hattesen, Jürgen Peter Christian, Flensborg ..	6,24	mg÷
12.	Henriksen, Niels Martin, Jelling	6,85	mg
13.	Jensen, Ole Holt, Erritsø	5,58	g+
14.	Kjeldbjerg, Arne Jakobsen, Skovby	6,65	mg÷
15.	Kjeldsen, Herluf Smedegaard, Lindeballe	6,08	mg÷
16.	Knudsen, Ove, Vindelev	6,62	mg÷
17.	Kristensen, Børge Vollund, Billum	5,76	g+
18.	Krogsager, Frode Gudmund Fagerland, Struer	7,30	mg+
19.	Larsen, Thorkild Anker, Randers	6,06	mg÷
20.	Lundgaard, Gunnar, Oxlund	6,67	mg
21.	Madsen, Aksel, Nordby	6,73	mg
22.	Madsen, Peter Kjeld, Smalaale	6,30	mg÷
23.	Nielsen, Andreas Ingvar, Kærbæk	6,17	mg÷
24.	Nielsen, Karl Johannes, Vindelev	6,44	mg÷
25.	Olesen, Benjamin, Valby	6,05	mg÷
26.	Pedersen, Jens Peder, Grønbjerg	7,18	mg+
27.	Rasmussen, Thorkild, Kolding	6,36	mg÷
28.	Sørensen, Niels Roed, Gram	6,92	mg
29.	Thomsen, Hans Hugo Riisbjerg, Filskov	5,82	g+
30.	Thomsen, Mads Erik Riisbjerg, Filskov	6,32	mg÷
31.	Vestergaard, Jens Møller, Sevel	6,27	mg÷
32.	Villadsen, Bjarne, Jebjerg	6,91	mg

Lærereksamens 1. del bestodes af 34 elever.

III klasse har i 1950 og i 1951 i 2 måneder været stillet til rådighed til vikartjeneste i skolerne.

Kursus i lejrskoleundervisning har været afholdt for III klasse 1950 og 1951 på Rønshoved højskole. Desuden har hvert års III klasse på centralbiblioteket i Vejle gennemgået et kursus i bibliotekargerning.

Samtlige elever og lærere er hvert år blevet undersøgt for tuberkulose.

„Anders Schmidts Legat for Jelling Seminarium“ tildeltes i 1950 elev i III klasse Karl J. Nielsen (boghjælp 80 kr.) og i 1951 elev i III klasse Niels Hansen Pedersen (boghjælp 75 kr.)

„Fru Maria Larsens Mindelegat“ tildelte i 1950 eleverne i I klasse Niels Christian Jensen og Svend Aage Mikkelsen hver en understøttelse på 200 kr. og i 1951 eleverne i I klasse Niels Ole Morsø og Vagn Ove Lund Olesen hver en understøttelse på 200 kr.

„Jelling-Samfundets Flids- og Opmuntringspræmie“ på 40 kr. tildeltes i 1950 elev i IV klasse Henning Ebbesen og i 1951 elev i IV klasse Ernst August Meyer.

„Seminarielærer Aage Rosenstands Boggave“ tildeltes i 1950 elev i IV klasse Erling Kristensen og i 1951 elev i IV klasse Niels Roed Sørensen.

Seminariet har ikke pensionat; eleverne bor omkring i byen og ordner selv leje af værelse og spisning. Værelse med rengøring andrager 250—400 kr. om året, fuld kost ca. 145 kr. om måneden i 10 måneder. Nogle holder sig selv med tør kost og køber middagsmad i et af pensionaterne. Det kræves næsten overalt, at man selv skal sørge for brændsel og lys. Af hensyn til eventuelt hospitalsophold skal hver elev, der bor i Jelling, være medlem af Jelling Sygekasse, hvortil sygekassebevis skal flyttes.

Indmeldelse i forberedelsesklassen,

hvor undervisningen hvert år begynder 1. september, bedes sendt i god tid, da pladsforholdene er begrænsede. Der udkræves dåbsattest ved indmeldelsen.

Optagelse i I klasse.

Alle, der ønsker at optages på seminariet, må aflevere følgende attester:

1. *Dåbsattest* som bevis for, at eleven er *fyldt 17 år inden 1. juni* det år, optagelsen finder sted. Der gives ikke aldersdispensation.

2. *Forholdsattest*. Denne attest skal være udstedt af en præst, lærer eller lignende, der har kendt eleven gennem flere år, og som kan attestere, at eleven har ført en sædelig vandel. På attesten skal endvidere være anført, hvad eleven har været beskæftiget med siden konfirmationen.

3. *Lægeattest*. Denne skal være udstedt på en særlig blanket, der fås ved henvendelse til seminariet.

Den anordnede optagelsesprøve afholdes hvert år i juni måned. Det er ikke en nødvendig forudsætning for deltagelse i optagelsesprøven, at man har deltaget i undervisningen i seminariets forberedelsesklasse. Man kan før optagelsen søge sin forberedelse, hvor man vil.

Bekendtgørelse om optagelsesprøvens afholdelse fremkommer hvert år sidst i marts i bladet „Folkeskolen“. Indmeldelse sendes til seminariet inden 15. april, bilagt med foran nævnte attester og en kendelse på 5 kr.

Fordringerne ved optagelsesprøven er i undervisningsministeriets bekendtgørelse af 29. februar 1940 fastsat således:

Religion.

Bibelhistorie i et omfang som I. M. Hertz: „Bibelhistorie til brug ved forberedelse til seminariet“.

Mundtlig dansk.

Læsning af poesi og prosa med samtale om det læste. Tillige prøves eksaminanden i analyse og grammatik. Til brug ved forberedelsen kan anbefales: J. By-skov: „Mindre lærebog i grammatik og retskrivning“ eller en bog efter de jespersenske og wiwelske principper af omfang som for mellem- og realskolen.

Af digterværker må være læst:

Stykker af islandske sagaer.

Nogle danske folkeviser.

To komedier af Holberg.

En tragedie og et større digt af Oehlenschläger.

Hertz: „Svend Dyrings hus“ eller „Kong Renés datter“.

Poul Møller: „En dansk studens eventyr“.

Chr. Winther: „Hjortens flugt“ eller nogle af træsnittene.
 To af St. St. Blichers noveller.
 Fem af H. C. Andersens eventyr.
 En af Bjørnsøns bondenoveller.
 En af Henrik Pontoppidans noveller eller romaner.
 En af Johs. V. Jensens fortællinger eller romaner.

Desuden må der være læst nogle prøver af dansk salmedigtning (Kingo, Brorson, Grundtvig), nogle danske sange (Ewald, Grundtvig, Ingemann, Hostrup, Ploug, Richardt, Aakjær) og nogle af Bjørnsøns sange.

Litteraturhistorie gøres ikke til genstand for direkte prøve ved optagelsen, men det anbefales dog, at eksaminanderne har læst en bog som Hans Kyrre: De unges litteraturhistorie.

Skriftlig dansk.

- a) Stil. Der gives en fri eller bunden opgave, til hvis besvarelse eksaminanderne får 3 timer.
- b) Diktat. 1 time. Der prøves i et ret vanskeligt stykke prosa. Af skilletegn dikteres kun punktum. Hele stykket læses først langsomt op, derefter dikteres således, at de enkelte sætninger eller ord kun siges een gang. Efter dikteringen tilendebringelse gives der eksaminanderne 10 minutter til at gennemse det skrevne.

Skrivning.

Ved prøven (1 time) skrives et stykke sammenhængende normalskrift i en størrelse af ca. 12 mm og 5 mm. Desuden skrives nogle linier håndskrift.

Regning.

Prøven er mundtlig og skriftlig; til den skriftlige prøve gives 3 timer. Der kræves sikkerhed og færdighed både i mundtlig og skriftlig regning med hele og brudne tal (herunder decimalbrøk). Der kræves sikkerhed i forholdsregning (ligefremt, omvendt og sammensat forhold), kendskab til delingsregning, blandingsregning, rentesregning og handelsregning. Vanskelighedsgraden af opgaverne ved prøven vil omtrent være bestemt ved de opgaver, der findes i Berthelsens regnebog §§ 1—8, og der kræves ikke større kendskab til vekslere og obligationer, end hvad der svarer til fordringerne til mellemskoleeksamen. Opgaver, der kræver kendskab til fysik (f. eks. vægtfylde), gives ikke. Endvidere kræves, at aspiranterne kan beregne omkredsen af en cirkel, fladeindholdet af et parallelogram, en trekant og en cirkel, rumfanget af et retstående prisme og en cylinder. Skriftlig prøve omfatter mindst 4 af hinanden uafhængige opgaver, hvoraf een med rene tal.

Historie.

Historien kræves både for danmarkshistoriens og verdenshistoriens vedkommende læst i et omfang som en almindelig mellemskolebog. Der gives et spørgsmål i danmarkshistorie og et i verdenshistorie.

Geografi.

Fordringerne udtrykkes ved omfanget af en almindelig mellemskolebog. Der lægges hovedvægt på øvelse i at bruge kortet og kendskab til beliggenhed af byer, floder, bjerge, landegrænser og lignende. Der gives et spørgsmål i Danmarks og et i den øvrige geografi.

Naturhistorie.

- a) Zoologi: Fordringerne udtrykkes ved omfanget af en almindelig mellem-skolebog.
- b) Botanik: Der forlanges af eksaminanderne, at de har så meget kendskab til planters ydre, at de kan give en nøjagtig og nogenlunde fyldig beskrivelse af en blomsterplante. Der kræves ikke kendskab til familieinddelingen, men de alleralmindeligste blomsterplanter må kendes ved navn. Som hjælpemiddel kan benyttes en af de i folkeskolen anvendte lærebøger i botanik.

Der gives et spørgsmål i zoologi og et i botanik.

Matematik.

Eksaminanderne skal have lært sætningerne i læren om de 4 regningsarter både med positive og negative tal. (Den egentlige potenslære og polynomiers division fordres ikke). De skal have øvelse i på egen hånd at løse sådanne opgaver angående omformning og reduktion af bogstavudtryk, som falder ind under de nævnte afsnit. De skal kunne løse ligninger af 1. grad med 1 ubekendt såvel med tal- som med bogstavkoefficienter og behandle sådanne i ord givne lette opgaver, som fører til ligninger af denne art.

Desuden forlanges så meget af geometri, som indeholdes enten i Julius Petersens elementære plangeometri 15. udgave side 1-27 eller i Johs. Mollerups bog side 16-28.

Der gives et spørgsmål i aritmetik og et i geometri.

Det tillades de seminarier, som måtte ønske det, at afholde skriftlig prøve i matematik.

Musik.

Prøven aflægges i sang og violinspil.

- a) Sang: Eksaminanden må opgive ca. 20 lettere salmer og sange til prøven, og eksaminandens sanglige evner prøves inden for dette pensum. Desuden prøves eksaminanden i nodekendskab (stamtonerne, intervallerne inden for disse samt de almindelige nodeværdier).
- b) Violinspil: Der prøves i lettere melodier, skalaer og treklange.

Optagelsesprøven er bestået, hvis man ved den opnår mindst g+ i gennemsnit (64 points) samt mindst g i hvert af de dobbelttællende fag regning og skriftlig dansk.

* * *

Optagelse i I klasse uden prøve kan søges af den, der har bestået studentereksamen med som regel mindst 13 i gennemsnit eller realeksamen med som regel mindst 14 i gennemsnit eller almindelig forberedelseseksamen (præliminæreksamen) med som regel mindst 210 points (2 fremmede sprog) eller 224 points (3 fremmede sprog).

Henvendelser om optagelse uden prøve sker også til seminariet. Personlig henvendelse ønskes efter forudgående aftale. Endelig afgørelse af, hvem der optages i en ny I klasse, træffes først ved optagelsesprøvens slutning.

De, der optages i I klasse uden prøve, må i det første undervisningsår bestå en til optagelsesprøven svarende prøve i bibelhistorie med mindst karakteren g.

Optagelse i II klasse.

For så vidt der er plads, kan studenter med mindst 13 i gennemsnit optages i II klasse uden prøve. Også her forudsættes personlig henvendelse efter forudgående aftale. De, der optages på denne måde, må inden 1. september i optagelsesåret bestå en til den normale optagelsesprøve svarende prøve i bibelhistorie, regning og musik.

Overførelse af karakterer fra studentereksamen.

Studenter af alle 3 retninger, der optages i I eller II klasse, kan til lærereksamen overføre deres studentereksamens karakterer i fagene dansk litteratur, skriftlig dansk, historie, matematik og fremmedsprog. Fra matematisk-naturvidenskabelig studentereksamen kan tillige naturlærekarakteren overføres.

Elever, der på denne måde overfører karakterer, har dog pligt til efter seminariets nærmere bestemmelse at følge undervisningen i de pågældende fag.

Fritagelser for fag.

Elever uden musikalsk evne kan fritages for sang og musik, uden at dette påvirker eksamens hovedkarakter. Fritagelse meddeles ikke uden tvingende grund og kun med sanginspektørens godkendelse.

Hvis sygdom eller invaliditet gør det nødvendigt, kan elever efter ansøgning til undervisningsministeriet fritages for gymnastik, uden at hovedkarakteren forringes derved.

Under lignende omstændigheder kan der meddeles fritagelse for sløjd.

Omprøver.

Eksaminander med lærereksamen kan med undervisningsministeriets tilladelse og efter forud indhentet tilladelse fra seminariet indstille sig til omprøve i sang og musik, praktisk skolegerning og gymnastik. Seminariets tilladelse hertil bør indhentes inden 15. februar forud for den pågældende eksamenstermin.

Eksamen i orgelspil.

Også eksaminander uden lærereksamen kan indstille sig ved seminariet til eksamen i orgelspil. Regler for tilladelse hertil som under „omprøver“.

Af seminariets dagbog 1951.

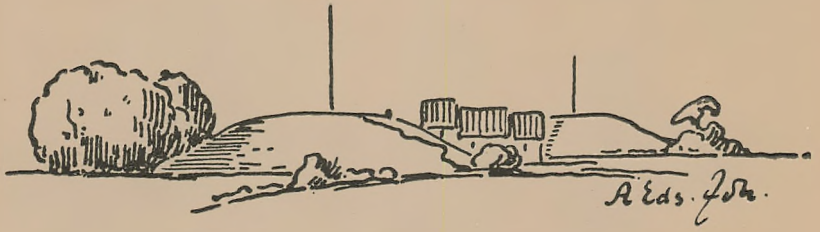
8. januar. Eleverne møder på seminariet efter juleferien.
12. januar. Pastor Fenger, Grindsted, taler om Martin A. Hansens bog „Løgneren“. (Elevforeningen).
18. januar. Realskolebestyrer Hørup, Grindsted, taler om „Een Verden“. (Elevforeningen).
1. februar. Halvdelen af III klasse vender tilbage efter 2 måneders vikartjeneste. Seminariets svenske gæstelektor Tom Søderberg taler om den svenske forfatter Pär Lagerquist.
3. februar. Fastelavnsfest på håndværkerforeningen. Underholdning, fælles kaffebord, dans og tøndeslagning. (Elevforeningen).
15. februar. Seminariets kor og orkester giver koncert i Børkop ungdomsforening. Leder: seminarilærer Iver Christensen.
20. februar. Jørgen Bitsch fremviser i håndværkerforeningens sal sin farvefilm: „Tværs gennem Afrika“. (Elevforeningen).
24. februar. Seminariets kor og orkester giver koncert i Tistrup.
 1. marts. Sidste halvdel af III klasse vender hjem efter 2 måneders vikartjeneste. Forfatteren Richardt Gandrup taler om Romanens dekadence. (Elevforeningen).
 2. marts. Skoleinspektør M. J. Nørgaard, Tørring, taler for III og IV klasse om sine indtryk fra besøg i amerikanske skoler.
 3. marts. Seminariets kor og orkester: koncert i Holsted.
 7. marts. Horsens orkesterforening gæster seminariet.
 8. marts. Tankelæser Arndt, Vejle, underholder. (Elevforeningen).
 13. marts. Lærer Frede Knudsen, demonstrerer sine nye gymnastiske øvelser.
- 20.—29. marts. Påskeferie.
30. marts. Undervisningsminister Flemming Hvidberg taler i gymnastiksalen.
4. april. Højskoleforstander Erik B. Nissen og frue, Antvorskov, læser Arthur Millers „En sælgers død“. (Elevforeningen).
5. april. Højskoleforstander Nissen taler for eleverne om „Kriserne i den folkelige ungdomsoplysning“.
7. april. Seminariets gymnastikforening holder opvisning under seminarilærer Brøchners ledelse. Endvidere viser K. I. F., Fredericia, gymnastik under ledelse af fru K. M. Olesen. Om aftenen afslutningsfest med fælles kaffebord og dans.
11. april. Jelling blandede sangkor, seminariets kor og orkester holder flagkoncert under ledelse af seminarilærer Iver Christensen. Efter koncerten afslutningsfest med fælles kaffebord. Taler af seminarieforstander Futtrup, seminarilærer Iver Christensen, seminarilærer A. B. Lund, duks Karl Nielsen og boghandler Asta Andersen.
13. april. Seminariet har besøg af dr. Wartenweiler, Svejts, der taler om den svejtsiske republiks betydning som forbillede på mellemfolkelig forståelse. Efter foredraget samles elever og lærere med dr. Wartenweiler ved et fælles kaffebord, hvor der holdes taler af såvel dr. Wartenweiler som flere af hans taknemmelige tilhørere.
- 20.—21. april. Bededagsferie.

23. april. Højsang.
24. april. Skriftlig eksamen begynder.
25. april. Seminarielærer Rolver tildeles dannebrogordenens ridderkors.
28. april. „Skriftlig-bal“. Fest med dans og pølser.
4. maj. Højsang med afsluttende tale af seminarieforstander Fultrup.
- 11.—16. maj. Pinseferie.
- 10.—15. maj. Seminariets I klasse under ledelse af seminarielærer Riishøj på pinsetur til Viborg, Løgstør, Aalborg, Hobro.
- 17.—19. maj. Eksamen i praktik.
1. juni. IV klasse på studietur til Landerupgård og S. Vilstrup.
11. juni. Seminariets III klasse paa tur til Sydjysk Udstilling i Vejen. Turen ledes af seminarielærer Villumsen. Magister Jens Rosenkjær taler om „På tærskelen til en ny tid“. (Elevforeningen).
13. juni. Dimissionsfest. Gudstjeneste i Jelling kirke ved fhv. seminarieforstander Chr. Hasselbalch, derefter kaffebord i seminariets gymnastiksal. Uddeling af eksamensbeviser og dimissionstale af seminarieforstander Fultrup. Endvidere taler af seminarielærer Villumsen, forstander Lystrup, Bråskovgård, IV klasses duks Karl Nielsen, III klasses duks Lundsgård-Leth m. fl. Seminarielærer Aage Rosenstands Mindegave tildeltes Niels Roed Sørensen og Foreningen „Norden“'s bog gave Herluf Smedegaard Kjeldsen.
26. juni. Årgang 1904 fejrer 50 år for klassens optagelse.
- 25.—27. juni. Optagelsesprøve. Derefter sommerferie til den 17. august.
1. juli. Årgang 1926 gæster seminariet.
2. juli. Årgang 1906 gæster seminariet.
7. juli. Årgang 1916 gæster seminariet.
16. juli. Årgang 1931 gæster seminariet.
5. august. Professor P. Skautrup og arkitekt dr. Dyggve taler på seminariet (Dansk Forening for Hjem og Skole).
17. august. Det nye skoleår begynder. Aftenen før samles de allerede ankomne elever til højsang.
18. august. „Kaninbal“. Der er i år ingen kanintur med dåb af de nye elever. I stedet for afholdes en „optagelsesprøve“ ved kaninballet. Fælles kaffebord med taler af seminarieforstander Fultrup og elevforeningens formand Niels Hansen Pedersen. Derefter Dans.
29. august—4. september. III klasse på lejrskoleophold på Rønshoved højskole. Ledere: Seminarielærerne Villumsen og Lauridsen.
1. september. Højskoleforstander Hans Lund, Rødding, taler om „Parlamentarismens første 50 år“. Oplæsning ved seminarielærer Frederiksen. (Elevforeningen).
4. september. Kammeratskabsaften med forskellig underholdning. (Elevforeningen).
- 5.—7. september. Elever deltager i lærerkredsens instruktionskursus på Nyboesgades skole i Vejle.
8. september. Seminariets elevforening er arrangør af et sportsstævne med deltagere fra Gjedved, Aarhus, Silkeborg og Jelling seminarier. Stævnet er et led i seminariernes landsturnering i fodbold og håndbold. Jelling vinder fodboldturneringen i denne omgang og skal spille mod vinderen af den anden pulje.

- Om aftenen er der fest på håndværkerforeningen med fælles kaffebord, underholdning af elever fra de forskellige seminarier samt dans.
11. september. Tuberkuloseundersøgelse af elever og lærere.
 13. september. Generalforsamling i elevforeningen. Til formand vælges Emil Kirkegaard Jensen, III klasse.
 21. september. Seminarieforstander Herluf Jensen, Silkeborg, taler om seminariekommissionens arbejde og den kommende betænkning.
 27. september—11. oktober. Klassekampe i fodbold og håndbold. III klasse vinder mesterskabet i fodbold.
 29. september. Nordens dag. Ved morgensangen synges de nordiske landes nationalsange, og seminarieforstander Futtrup taler om de nordiske landes fællesskab og samarbejde.
 3. oktober. Pastor Søren Andersen, Hvejsel, taler om Martin A. Hansens bog: „Jonathans rejse“. (Elevforeningen).
 5. oktober. Seminariets fodboldhold spiller i Silkeborg mod Langs seminarium hold i landsturneringen. Langs seminarium vinder 2—1.
 - 11.—17. oktober. IV klasse på studierejse til København under ledelse af seminarielærerne Iver Christensen og Frederiksen.
 - 13.—22. oktober. Efterårsferie.
 25. oktober. Skoleinspektør Knudsen, Brande, taler om Gandhis liv og virke. (Elevforeningen).
Arkitekt Bo med studerende fra kunstakademiet besøger seminariet.
 15. november. Øvelsesskolelærer B. Garly læser op. (Elevforeningen).
 29. november. Seminariets fødselsdagsfest. På grund af Jelling Kirkes restaurering er der ikke gudstjeneste. Ved mødet om aftenen byder seminarieforstander Futtrup velkommen og giver en kort redegørelse for seminariets historie, derefter underholder seminariets kor under ledelse af seminarielærer Iver Christensen, hvorefter højskoleforstander Haarder, Rønshoved, taler.
 1. december. Elevforeningen afholder „Novemberfest“. I den smukt pyntede gymnastiksal er der underholdning, derefter fælles kaffebord i M. og O. Her taler seminarieforstander Futtrup og byder velkommen til de mange gæster, N. Hansen Pedersen taler for damerne, og der synges, hvorefter dansen går til ud på de små timer.
 4. december. Jelling-Samfundets bestyrelse holder møde i Stubdrup skole.
 7. december. Højskolelærer S. Neermann Jensen underholder med sang til fruens akkompagnement. (Elevforeningen).
 - 17.—18. december. Kursus for IV klasse i filmfremføring ved konsulent, kommunelærer Hans Therkildsen.
 21. december. Elevforeningen holder julefest i håndværkerforeningens sal. Tale af skoleinspektør Sørensen, Grindsted, der fremdrog muntre og alvorlige minder fra sin seminarietid i Jelling, juletale af seminarielærer Knud Hansen og oplæsning af seminarielærer Frederiksen. Kaffebord.
 22. december. Seminariets juleafslutning. Sang af seminariets kor og tale af seminariets forstander.
Derefter juleferie til 9. januar 1952.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Det kommende leg på vor tærskel. Jens Futtrup	3
Jørgen Hinrich Trahn. H. Jepsen.....	7
Søren Listoe. J. H. Vernersen.	10
Lysebu. Knud Hansen.	13
Jelling i Søgelyset. J. H. Vernersen.....	19
Det nye Jelling. Johs. Rolver.	27
Foreningsmeddelelser. O. Lystrup.	38
Jelling-elevens legatfond. A. Riishøj.	38
Jelling-Samfundets regnskab	39
Jelling seminarium. Jens Futtrup.....	40
Af seminariets dagbog 1951	49

R. Eds. J. M.